Μηδενισμός, πλανητική πολιτική και μαζική Δημοκρατία στη σκέψη του Π. Κονδύλη

Μηδενισμός, πλανητική πολιτική και μαζική Δημοκρατία στη σκέψη του Π. Κονδύλη.

Ομιλητές:

Στ. Ροζάνης, Γ. Μερτίκας, Β. Μπογιατζής.

Ώρα 20.00, NOSOTROS ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 66 – ΕΞΑΡΧΕΙΑ

01/03/2013 στις 8 μμ.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΜΗΔΕΝΙΣΜΟΣ
ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΜΑΖΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΣΤΗΝ ΣΚΕΨΗ
ΤΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
ΚΟΝΔΥΛΗ

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Στέφανος
Ροζάνης

Γιώργος
Μερτίκας

Βασίλης
Μπογιατζής

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Θεμιστοκλέους 66
Εξάρχεια

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 20:00

Nosotros

Έθνος και Πολιτική

Εκδήλωση στη θεσσαλονίκη:

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

εκδήλωση - συζήτηση

Παρασκευή
28/2, 20:00

Έθνος
και Πολιτική

εισήγηση:

Δημήτρης Σταματόπουλος

(Αναπληρωτής καθηγητής Πανεπιστημίου Μακεδονίας)

Αλέξανδρος Σχισμένος

(Περιοδικό Βαβυλωνία)

μικροπολις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Βενιζέλου και
Βασ. Ηρακλείου 18

Συνέντευξη David Lloyd (συνδημιουργού του V for Vendetta)

Συνέντευξη: Γιάννης Ραουζαίος

*Ο κορυφαίος σχεδιαστής **David Lloyd** ξεκίνησε να εργάζεται στο χώρο των κόμικς στα τέλη της δεκαετίας του '70. Πριν ακριβώς 30 χρόνια, το 1982, μαζί με τον συγγραφέα Alan Moore δημιούργησαν το κόμικ που θα σημάδευε την καριέρα και των δύο, το V for Vendetta. Ο Lloyd έχει σχεδιάσει επίσης επεισόδια για τις σειρές Espers, Hellblazer, War Story, Global Frequency, Hulk, Doctor Who, The Territory, Aliens και James Bond. Εκτός του V for Vendetta, το έργο που αναμφίβολα τον χαρακτηρίζει είναι το Kickback, ένα βαθιά απαισιόδοξο, βίαιο και κλειστοφοβικό νουάρ graphic novel, του οποίου υπογράφει και το σενάριο.*

Είχα την ευκαιρία, λίγο πριν αναχωρήσω για τη μεγάλη γιορτή του Σινεμά αυτής της περιοχής των Βαλκανίων, δηλαδή το φεστιβάλ κινηματογράφου της θεσσαλονίκης, να βρεθώ μετά από τρία χρόνια σπάνις στο ανανεωμένο, διεθνές φεστιβάλ κόμικς της παλιάς, καλής Βαβέλ, κοντά στην πλατεία θεάτρου. Στα πλαίσια αυτής μου της επίσκεψης κι αφού απόλαυσα την έκθεση του δημιουργού του Diabolic αλλά και του **David Lloyd**, συνδημιουργού μαζί με τον Allan Moore του αντιεξουσιαστικού ύμνου στο χώρο των κόμικς που ακούει στο όνομα V for Vendetta, και δάνεισε το πρόσωπο του V (αναφερόμενο στον εκτελεσθέντα επαναστάτη του 17^{ου} αιώνα Guy Foks, ο οποίος είχε επιχειρήσει

αποτυχημένα να ανατινάξει τη βουλή των Λόρδων), σε άπειρες ριζοσπαστικές εικόνες, λινκς και ιστοσελίδες, και φυσικά στους cyber radical ακτιβιστές Anonymous. Συναντηθήκαμε σε έναν από τους χώρους του φεστιβάλ, ένα μικρό δωμάτιο installation με τις εικόνες μιας καταστροφής που πλέον δεν είναι επερχόμενη αλλά ήδη εδώ, μέσα στο συμβολισμό πεταμένων χαρτιών και διάσπαρτων αντικειμένων.

Γιάννης Ραουζαίος: Γεια σου, αγαπητέ μου Ντέηβιντ! Πώς σου φαίνεται το φεστιβάλ κόμικς όπου εκτίθεται το έργο σου;

David Lloyd: Καλησπέρα! Το βρίσκω πάρα πολύ ενδιαφέρον! Είναι μια προσπάθεια η οποία αξίζει όλη τη δυνατή στήριξη, καθώς γνωρίζω για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα σας.

Γ.Ρ.: Νομίζω πως δεν έχουν μείνει και πολλοί στο δυτικό κόσμο που δεν το γνωρίζουν αυτό! Επιτύχαμε, αν μη τι άλλο, να γίνουμε το επίκεντρο των παγκόσμιων γεγονότων απ’ όλες τις απόψεις! (γέλια) Λοιπόν, ήθελα να σταθούμε λίγο στο πώς βλέπεις όλη αυτή την κατάσταση.

D.L.: Νομίζω πως είναι ένας τρόπος των ισχυρών να μοιράσουν ξανά την τράπουλα, αφήνοντας όμως τους αδύναμους να βγάλουν το φίδι από την τρύπα!

Γ.Ρ.: Στο V for Vendetta φαίνεται να συμμερίζεστε με τον Άλαν Μουρ μια ριζοσπασατική θέαση πάνω στη δυστοπική θεώρηση ενός επερχόμενου ολοκληρωτισμού. Ο κεντρικός χαρακτήρας επιτίθεται και είναι αποφασισμένος να μην επιτρέψει στον εαυτό του να περιμένει άλλο μπροστά στην αυξανόμενη παρουσία του φασισμού και της ολοκληρωτικής επιτήρησης…

D.L.: Δεν θα με χαρακτήριζα οπαδό της παρουσίας κάποιου είδους δυστοπίας. Ήμουν ούτως ή άλλως πάρα πολύ επηρεασμένος από τη λογοτεχνία της επιστημονικής φαντασίας και του νουάρ, αλλά και από σειρές της δεκαετίας του ’60 όπως το The Prisoner…

Γ.Ρ.: I am not a number, i am a free man!

D.L.: Ακριβώς! Χωρίς αυτή τη σειρά και το κεντρικό της μήνυμα ενάντια σε κάθε μορφή φασισμού και ολοκληρωτικής εξουσίας, το V for Vendetta δεν θα είχε πραγματοποιηθεί ποτέ! Το συγκεκριμένο κόμικ ήταν μια ισχυρή τοποθέτηση και από τους δυο μας, τόσο εμένα όσο και τον Άλαν, πάνω σε αυτό που βλέπαμε στην αρχή της δεκαετίας του ’80 ως τη στροφή προς τα δεξιά και την άνοδο μιας μαχητικής κι επιθετικής νεοσυντηρητικής δύναμης που μέσα από τη θάτσερ και το Ρήγκαν, αλλά κυρίως την πρώτη, έθετε τα θεμέλια για μια ολοκληρωτική θέσμιση, που στηριγμένη στη νεοφιλελεύθερη οικονομία, θα καταστρατηγούσε κάθε πολιτικό κι εργασιακό δικαίωμα. Δίπλα σε αυτό βλέπαμε και στο Η.Βασίλειο την άνοδο των νεοναζί, καλυμμένων κάτω από το πρόσωπο ενός ακραίου εθνικισμού, όπως ήταν το National Front και British Movement…

Γ.Ρ.: Κι όπως είναι κι εδώ σε μας, στην Ελλάδα, η Χρυσή Αυγή τώρα!

D.L.: Ακριβώς. Μόνο τα κράτη και η αναφορά στο κάθε ξεχωριστό έθνος αλλάζει! Η φρασεολογία είναι η ίδια ακριβώς! Χρήζει και ψυχολογικής μελέτης! Ήθελα πάντως να συνεχίσω για το πώς, μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα, επιλέξαμε να παρουσιάσουμε την αφήγηση του κόμικ σε ένα μελλοντικό φασιστικό καθεστώς, που έχει εκμεταλλευθεί την πολιτικής αστάθεια, για να επικρατήσει στη Βρετανία.

Γ.Ρ.: Θα χαρακτήριζες τον εαυτό σου αναρχικό;

D.L.: Όχι. Προσωπικά πιστεύω πως τα αναρχικά ιδεώδη είναι ουτοπικά και πως οι άνθρωποι είναι εθισμένοι, χιλιάδες χρόνια τώρα, να ακολουθούν τους ηγέτες τους σαν πρόβατα, ακόμα κι αν πολλές φορές δεν τους συμπαθούν καν! Η ανθρωπότητα σαν είδος έχει ένα μεγάλο ποσοστό πνευματικής τεμπελιάς στον ψυχισμό της και στη συνείδησή της. Συνειδητά και ασυνείδητα αναζητά προστάτες και ταγούς. Κοίταξε τι συνέβη αρχικά. Οι ανθρώπινες κοινότητες ήταν οργανωμένες με άξονα την αλληλοβοήθεια, αλλά κάποια στιγμή εμφανίστηκαν η συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια των αρχηγών…

Γ.Ρ.: Αρχικά, η εξουσία φαίνεται να ένωσε το θρησκευτικό και το πολιτικό στοιχείο στην εικόνα του ιερέα και του σαμάνου…

D.L.: Ισχύει! Έκτοτε τα πράγματα έχουν γίνει χειρότερα, με την έννοια ότι έχουμε εγκλωβιστεί μέσα σε ένα ολοκληρωτικό σύστημα οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας κι εν κρυπτώ παίζοντας μέσα στο πίσω κομμάτι του εγκεφάλου μας, η ιδέα που κυριαρχεί είναι πως όλες οι προσπάθειες για κάτι λειτουργικό βρίσκονται πλέον μέσα σε αυτό και ποτέ έξω! Μόνο μια γενικευμένη καταστροφή ή μια πολιτιστική κι εκπαιδευτική επανάσταση θα μπορούσε να αλλάξει αυτή την πορεία, πράγμα που είναι θλιβερό για το είδος μας, καθώς όλα ως τώρα αυτή τη δεκαετία συντείνουν προς τη δεύτερη α-πιθανότητα κι όχι την πρώτη!

Γ.Ρ.: Η τοποθέτησή σου μου θυμίζει την τοποθέτηση του Μπίφο, εμβληματικής μορφής των κινημάτων, και την πεσιμιστική ματιά του σε μια παρουσίαση που είχε κάνει πριν λίγα χρόνια στην Αμερική…

D.L.: Φοβάμαι ότι έτσι είναι τα πράγματα! Βέβαια, από την άλλη πλευρά, ο Άλαν ήταν και είναι αναρχικός και πιστεύει στη δυνατότητα τα πράγματα να πάνε προς τα εκεί. Να είναι η αναρχία η καταστρεπτικής, πολιτικοκοινωνική δύναμη, που θα επιτρέψει στον πολιτισμό μας ένα άλμα προς ένα ουμανιστικό και αρμονικό με τη φύση παρόν και μέλλον. Το κόμικ του είχε φανεί σαν ένας έξοχος αισθητικά τρόπος, για να προπαγανδίσει το αντιεξουσιαστικό και το αναρχικό πρόταγμα στον πληθυσμό!

Γ.Ρ.: Νομίζω πως το πέτυχε σε μεγάλο βαθμό! Και το κόμικ και η ταινία. Ακόμα και οι Anonymous από κει πήραν το σύμβολό τους, το μασκοφορεμένο V. Για μένα εκφράζει μια υπερπροσωπική περσόνα εξέγερσης. Ένα βαθύτερο συλλογικό εαυτό ελευθερίας και άρνησης της εξουσίας, που προβάλλεται ταυτόχρονα σε κάθε πρόσωπο που αποφασίζει να φορέσει τη μάσκα και να ενωθεί με την επανάσταση. Μου θυμίζει κάπως και τη λογική των Ζαπατίστας και του Μάρκος…

D.L.: Οι παραλληλισμοί είναι προφανείς, και το περιγράφει πάρα

πολύ καλά. Ο V δεν είναι ένας αλλά μία συλλογική έκφραση αντίστασης. Ένα ιδεώδες ελευθερίας που εμπεριέχει δυνάμει καθέναν που τολμά να εναγκαλιστεί με αυτό!

Γ.Ρ.: Πώς νιώθεις για τον Άλαν Μουρ; Συναντιόσαστε πλέον;

D.L.: Είναι μια εκπληκτική περσόνα που του αρέσει να προβάλλει πολλές πλευρές που δεν μοιάζουν να συντίθενται, αλλά σε αυτόν η σύνθεση επιτυγχάνεται. Του αρέσει να ασχολείται με την τέχνη, έχει τις πολιτικές του θέσεις και ταυτόχρονα ασχολείται με τον εσωτερισμό και δεκάδες χιλιάδες τέτοια πράγματα! Είναι ένας Homo Universalis. Πάντως αυτόν τον καιρό δεν βρισκόμαστε συχνά. Αυτός προτιμά να αποφεύγει την πολυκοσμίας, καθώς είναι σούπερ σταρ, και οι πράξεις λατρείας του πλήθους τον κουράζουν, και σαν χαρακτήρας με όλα όσα ασχολείται, πίστεψέ με, είναι ένας πολύ εσωτερικός άνθρωπος. Νομίζω πως η συνάντησή μας ήταν μια ευτυχής συγκυρία, στην οποία ο καθένα προσέφερε το καλύτερο στον άλλον και τον εαυτό του! Μια από τις κρυμμένες στιγμές που το σύμπαν μοιάζει να συνωμοτεί! Θα του άρεσε να το άκουγε αυτό!

Γ.Ρ.: Πώς είδατε, μετά από το V-for Vendetta, τη δημιουργία από εσάς ενός τόσο σκοτεινού και, κατά τη γνώμη μου, βαθιά πεσιμιστικού πάνω στην ανθρώπινη φύση έργου όπως είναι το Kick Back;

D.L.: Έχετε δίκιο για το σκοτεινό του χαρακτήρα. Σε αυτό το κομικ ο κεντρικός χαρακτήρας βρίσκεται σε έναν κόσμο όπου η διαφθορά αλλά και η ισχύς κάποιων δυνάμεων κοινωνικών έχει ξεφύγει από κάθε έννοια ισορροπίας, και αυτός νοιώθει πως κάτι έχει να κάνει σε σχέση με αυτό. θυμίζει με μια έννοια τους χαρακτήρες του V, αλλά υπάρχουν και διαφοροποιήσεις, στον βαθμό που εδώ δεν έχουμε κάποιου τέτοιου μεγέθους φασιστική ολοκλήρωση αλλά ένα κύμα διαφθοράς που αγκαλιάζει και κυριαρχεί σε κάθε κομμάτι της εικόνας ζωής του κόμικς. Έχουμε διεφθαρμένους αστυνομικούς και έχουμε και έναν χαρακτήρα κυρίως που μέσα από τη δική του ατομική δράση θα επιδιώξει να αλλάξει τα πράγματα και τις καταστάσεις. Με ενδιαφέρει πάρα

πολύ το θέμα της διαφθοράς και πάντα ήθελα να κάνω και ένα κόμικς, με κεντρικό χαρακτήρα ένα διεφθαρμένο χειρουργό, ή ένα διεφθαρμένο λογιστή. Νομίζω πως η διαφθορά είναι διάχυτη στο κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο που έχουμε δημιουργήσει Κάπως πρέπει να σταματήσει αυτό, και σου μίλησα προηγουμένως για την ανθρώπινη τεμπελιά που καταλήγει να αφήνει τον κόσμο ετεροκαθοριζόμενο και να ακολουθεί διεφθαρμένους ηγέτες. Λίγοι είναι αυτοί που και στο κόμικς και στην υπόλοιπη πραγματικότητα μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τις ζωές τους και να καταφέρουν, όχι μόνον να αλλάξουν τα πράγματα που δραστηριοποιούνται, αλλά και να εμπνεύσουν τους άλλους "μπριζώνοντας" τους για να βγουν από τον λήθαργο! Βλέπεις ακόμα και εγκληματικές ρατσιστικές οργανώσεις όπως η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα ή τα διάφορα ακροδεξιά μορφώματα στην Βρετανία. Πάντοτε πατούν στη διαφθορά, για να απλώσουν στη συνείδηση του πληθυσμού το δηλητήριο τους. Βέβαια, σε αυτό το τελευταίο θεωρώ πως είμαστε κάπως πιο τυχεροί στη Βρετανία, σε σχέση με τα έντονα πάθη που τόσο εύκολα κατά καιρούς έχουν αναμοχλευτεί αλλού, καθώς στο πέρασμα του χρόνου, μπορεί η επιτήρηση και η κανονικοποίηση να έχουν επιβληθεί παντού στην Βρετανία, αλλά τουλάχιστον μέσα στην κουλτούρα του μέσου πολίτη υπάρχει αυτή η τάση για ψυχραιμία και μετριοπάθεια, όταν τα πράγματ6α ξεφεύγουν από κάθε έλεγχο. Έτσι είναι τουλάχιστον δύσκολο σε εμάς να στραφούμε, παρά την επιμέρους διαφθορά ή τα κατά καιρούς ξεσπάσματα των άκρων, σε κάποιου είδους απόλυτο ολοκληρωτισμό. Ελπίζω να έχω δίκιο.

Γ.Ρ.: Εσύ έχεις αναλάβει και άλλες πρωτοβουλίες σε αυτό τον τομέα της αφύπνισης εκτός από την παραγωγή κόμικς, με "νόημα";

D.L.: Πιστεύω πως ναι. Όπως έχεις καταλάβει πιστεύω, αν πιστεύω σε κάτι, στη δύναμη της κουλτούρας και στη διάχυση της. Έτσι ανάμεσα στα άλλα, τώρα έχουμε αναλάβει, και το τρέχω σε πλήρη βάση, ένα e-magazine, το οποίο λέγεται Acesweekly…

Γ.Ρ.: Ήθελα να σε ρωτήσω για αυτό το κόνσεπτ…

D.L.: Είναι λοιπόν ένα εβδομαδιαίο online περιοδικό το οποίο

ενημερώνεται συνεχώς με δουλειές αποκλειστικά της αφρόκρεμας των κόμικς, δημιουργών παλαιών και νέων και γι’ αυτό έχει και το όνομα Άσοι! Για να τονίσει αυτή την ποιότητα. Αυτό είναι τελείως ψηφιακό και αφορά μόνο i-phones, lap tops, tablets etc. Το παρόν αλλά και το μέλλον βρίσκεται στην διάδοση της πληροφορίας, της τέχνης και των ιδεών ψηφιακά. Έτσι, εδώ το ακόμα πιο ενδιαφέρον στοιχείο είναι πως ΌΛΑ τα χρήματα πάνε απευθείας στους δημιουργούς χωρίς κάποιου είδους διανομείς και διάμεσους! Έτσι έχουμε μια ψηφιακά αυτοργανωμένη κολλεκτίβα, συνεργασία, δίκτυο, που και εξασφαλίζει προβολή στους δημιουργούς, αλλά και τον πλήρη έλεγχο της δουλειάς και των εσόδων τους!

Γ.Ρ.: Κάτι σαν τις ανεξάρτητες εταιρείες στην αντικουλτούρα των 60΄ς στην Αμερική και τις Πάνκ και Πόστ Πάνκ μικρές εταιρείες σε όλο τον κόσμο, μόνο που τώρα το διαδίκτυο πολλαπλασιάζει τις δυνατότητες!…(Του δίνω και ένα φυλλάδιο για τη διεθνή διαδικτυακή συνάντηση ποιητών, μουσικών και videoartists, που παράλληλα και γύρω από συγκεκριμένο πολιτικό πρόταγμα αλληλεγγύης οργανώνει η κολλεκτίβα του Κενού Δικτύου αυτές τις ημέρες στο Ε.Μ.Π, και μοιραζόμαστε κάποιες επιπλέον σκέψεις)…

D.L.: Είναι προφανές πως είναι η ώρα να αφήσουμε στο βαθμό που το θέλουμε και όσοι το θέλουμε, την ανάθεση των ζωών μας σε άλλους, και να πάρουμε με τη φαντασία και την αποφασιστικότητα μας όλες τις πρωτοβουλίες που είναι επιτακτικά πλέον αναγκαίες! Όλες αυτές οι προσπάθειες έχουν μια πεδιακή διάρθρωση και, αν μη τι άλλο, μου μοιάζουν να έχουν και ισχυρή βάση, θέσεις και νοήματα.

D.L.: Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω ακόμα είναι πως σε αυτό το online περιοδικό τα πάντα δουλεύονται με τη μορφή ανθολογίας, και σε ασυνέχειες αλλά και αυτούσια, και τα πάντα αλληλοσυνδέονται μέσα από δραστηριότητες στις οποίες επτά ημέρες την εβδομάδα έχω τον κεντρικό ρόλο. Δεν κοιτάμε μόνο να δουλέψουμε με τον αγγλοσαξωνικό κόσμο αλλά και με Γαλλία ή Γερμανία, και ακόμα και με μεταφραστές συνεργαζόμαστε για να

βελτιώσουμε το αποτέλεσμα. Έτσι, μπορείς μ' ένα πάτημα κουμπιού να έχεις άμεση πρόσβαση σε αυτό, χωρίς να χρειάζεται να πάς σε ένα μαγαζί κόμικς. Έτσι, ταυτόχρονα και επαγγελματικά μπορείς να απλώσεις τη δουλειά σου με ένα ευρώ την εβδομάδα σε τεράστιες περιοχές και αγορές όπως είναι η Αμερική ή ακόμα και η Βραζιλία ή η Αυστραλία. Συνεχώς δε, βελτιώνουμε τις προδιαγραφές. Ακόμα δεν επιτρέπουμε το "κατέβασμα", γιατί δεν θέλουμε να χαθεί ο πλήρης έλεγχος της δουλειάς μας σε κάποιου είδους πειρατεία, και κακές εκτυπώσεις.

Γ.Ρ.: Έχεις ακούσει για το ψηφιακό χαρτί. Αυτό σε λίγο θα είναι πανταχού παρόν για εγχειρήματα σαν αυτό!

D.L.: Ναι!!! Είναι καταπληκτική εξέλιξη αυτή. Ανοίγει απίστευτους δρόμους!…

Γ.Ρ.: Κλείνοντας, θα ήθελα να σε ρωτήσω τι πιστεύεις για την αγάπη!

D.L.: Μα υπάρχει κάτι πέρα από αυτό που να κινεί τα πράγματα και να αξίζει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο να αγωνιστείς για αυτό;

Γ.Ρ.: Σε ευχαριστώ!

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 9

Η Αμερικανική Επανάσταση

Νίκος Κατσιαούνης

Η Αμερικανική Επανάσταση, η οποία αποτέλεσε το αποκορύφωμα επαναστατικών τάσεων της ατλαντικής ακτής από τις αρχές του 17^{ου} αιώνα, υπήρξε ένα κορυφαίο γεγονός που καθόρισε την

εξέλιξη της νεωτερικής ιστορίας, ενώ παράλληλα τροφοδότησε όλες τις μετέπειτα θραύσεις στο κοινωνικοϊστορικό πεδίο.

Ο αγγλικός αποικισμός της αμερικανικής ηπείρου ολοκληρώθηκε τις πρώτες δεκαετίες του 17ου αιώνα. Από τη δεκαετία του 1650 η αγγλική οικονομική πολιτική είχε αναπτύξει έναν έντονο μερκαντιλιστικό χαρακτήρα που είχε ως στόχο περισσότερο τη λεηλασία των πόρων παρά τη σφυρηλάτηση μιας ενισχυμένης βιομηχανικής παραγωγής. Οι άποικοι που κατείχαν τις πρώτες ύλες δεν θα έπρεπε να παράγουν τίποτα που θα μπορούσε να ανταγωνιστεί την αγγλική βιοτεχνία ενώ παράλληλα θα έπρεπε να καταναλώνουν μόνο αγγλικά προϊόντα. Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ενώ η διοίκηση από τη Βρετανία στις αρχές γινόταν με μια χαλαρότητα, από τα μέσα του 17ου έχουμε τη συγκεντροποίηση της αποικιακής διοίκησης κάτω από τη βασιλική κυριαρχία.

Από τους σημαντικότερους παράγοντες που διαμόρφωσαν την πορεία της Επανάστασης ήταν η διαθεσιμότητα τεράστιων εκτάσεων γης, ο πλούτος των εδαφών και η έλλειψη μιας οριοθετημένης διαστρωμάτωσης του κοινωνικού ιστού. Οι τεράστιες εκτάσεις δημιούργησαν μια διευρυμένη τάξη μικροκτηματιών, οι οποίοι δεν έβλεπαν τον λόγο της παρεμπόδισής τους από εξωγενή στοιχεία, κερδοσκόπους και βιομηχάνους. Δημιουργούνταν έτσι οι προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση ενός «κοινωνικού συμβολαίου» ισότητας που θα κρατούσε ζωντανά τα ιδεώδη των Άγγλων Ισοπεδωτών του προηγούμενου αιώνα.

Υπήρχε μια τάξη ευγενών αγγλικανών γαιοκτημόνων, η οποία ζούσε εχθρικά ενάντια στον λευκό πληθυσμό που βρισκόταν σε ένα καθεστώς συμβασιούχου υπηρέτη, αλλά και ενάντια στους αφρικανούς δούλους. Οι άποικοι της ενδοχώρας βίωναν τη φτώχεια, την ανασφάλεια, τις ληστρικές πολιτικές των Άγγλων και τις διαρκείς «επιδρομές» των Ινδιάνων. Στις παράκτιες περιοχές, από τις αρχές του 18ου αιώνα, οι φτωχοί και οι καταπιεσμένοι αποτελούν ένα ξεκάθαρα ορατό τμήμα του πληθυσμού. Οι έποικοι της ενδοχώρας είχαν ένα χαρακτηριστικό που αργότερα θα συνέβαλε θετικά στην Επανάσταση. Σε πολλά μέρη

είχε αναπτυχθεί ένα σύστημα πολιτοφυλακής που είχε αντίκτυπο στη νοοτροπία των κατοίκων. Οι συχνές συγκρούσεις με τους ινδιάνικους πληθυσμούς και η συμμετοχή των πολιτοφυλακών σε τρεις πολέμους με τα αγγλικά στρατεύματα εναντίον των Γάλλων, είχαν δημιουργήσει έναν ετοιμοπόλεμο πληθυσμό με υψηλό το αίσθημα της αυτοπεποίθησης και μια τάξη αξιωματικών εξίσου καλά εκπαιδευμένων με αυτούς των Άγγλων.

Η ολοκληρωτική πολιτική της Βρετανίας οριστικοποιήθηκε με την αποχώρηση των Γάλλων από τη Βόρεια Αμερική και ειδικά μετά τον Επταετή Πόλεμο που έληξε οριστικά το 1763.

Μια σειρά εξαντλητικών μέτρων που πάρθηκαν από το Βρετανικό Στέμμα δημιούργησαν σταδιακά μια εξεγερτική κατάσταση μέχρι που ξέσπασε η επανάσταση στην αμερικάνικη ήπειρο. Το 1765 ψηφίστηκε το περιβόητο Διάταγμα των Χαρτοσήμων που αξίωνε τους αποίκους να επισυνάπτουν χαρτόσημα σε πληθώρα εγγράφων που χρησίμευαν στην καθημερινή ζωή, όπως διαθήκες, τίτλους, συμβόλαια, ημερολόγια, εφημερίδες μέχρι και ζάρια και τραπουλόχαρτα. Για τη Βρετανία, ο φόρος αυτός συμβόλιζε την προσπάθεια για πλήρη κοινοβουλευτικό και κυβερνητικό έλεγχο στις αποικίες ενώ για τους αποίκους μια πολιτική πρόκληση για τα δικαιώματά τους και μια αμφισβήτηση των δικών τους νομοθετικών σωμάτων να ελέγχουν τα δημόσια ταμεία. Τα διατάγματα αυτά ένωναν τους αποίκους πέρα των κοινωνικών διαχωριστικών γραμμών, δημιουργώντας πολλές λέσχες που θα συνέβαλλαν αργότερα στην Επανάσταση όπως οι Γιοι και οι Κόρες της Ελευθερίας καθώς και πληθώρα διαδηλώσεων, λαϊκών συνελεύσεων κτλ. Το Διάταγμα του Τάουνσεντ το 1767 έθεσε μια νέα σειρά δασμών σε μεγάλη ποικιλία προϊόντων και την επιβολή των ρυθμιστικών κανόνων της αγοράς αποκλειστικά από τη Βρετανία. Αυτό οδήγησε σε ένα ευρύτερο μποϋκοτάζ στα βρετανικά προϊόντα και τη δημιουργία ενός μεγάλου δικτύου «επαναστατικών επιτροπών». Η απόσυρση του διατάγματος από το Στέμμα εξαίρεσε μόνο το φόρο Τσαγιού. Στη Βοστώνη, το περίφημο Tea Party πέταξε στη θάλασσα τσάι αξίας 75.000 λιρών. Η απάντηση των Βρετανών ήταν ο αποκλεισμός του λιμανιού της Βοστώνης με τα

Απαράδεκτα Διατάγματα το 1774. Όλα αυτά επιτάχυναν την εξέγερση που σιγόβραζε προς μια κανονική επανάσταση.

Στις αρχές του 1774 οι συνελεύσεις σχεδόν όλων των αποικιών είχαν δημιουργήσει Επιτροπές Ανταποκρίσεων, την πρωιμότερη και συνηθέστερη επαναστατική οργάνωση. Είχε έρθει η ώρα για τη σύγκλιση ενός Ηπειρωτικού Συνεδρίου, το οποίο τελικά έλαβε χώρα στις 5 Σεπτέμβρη του 1774 ξεκινώντας από τη Φιλαδέλφεια. Αποτελούνταν από αντιπροσώπους των επαρχιακών συνελεύσεων και των τοπικών επιτροπών ανταποκρίσεων. Στο συνέδριο, καθώς και σε αυτό του επόμενου χρόνου, ψηφίστηκαν διάφορες διατάξεις που έθεταν οριστική ρήξη με τη Βρετανία. Το Ηπειρωτικό Συνέδριο από τη μια αποτελούσε για τους Αμερικανούς μια ευρύτερη εγγύηση αλλά και ευθύνη για τη συνέχεια της επαναστατικής τους πολιτικής και από την άλλη για το Στέμμα τη συνειδητοποίηση ότι άρχιζε η αντίστροφη μέτρηση. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του Βασιλιά όταν έμαθε για το Συνέδριο: «Ο κύβος ερρίφθη. Οι αποικίες πρέπει ή να υποταχθούν ή να θριαμβεύσουν». Η αρχή έγινε τη νύχτα της 18ης Απριλίου του 1775 όταν ο Άγγλος στρατηγός Γκέητζ έστειλε στρατεύματα για να καταστείλουν την εξέγερση στη Μασαχουσέτη (περιοχή από τις πιο ριζοσπαστικές). Οι Άγγλοι ηττήθηκαν θριαμβευτικά, συνειδητοποιώντας ότι δεν είχαν να κάνουν με απαίδευτους αγρότες αλλά με έναν εμπειροπόλεμο και αποφασισμένο λαό, οι πράξεις του οποίου θα αντηχούσαν στις δημοκρατικές επαναστάσεις σε όλη την υφήλιο.

Όταν εξεγέρθηκαν οι Αμερικανοί δεν υπήρχε κανένα είδος επαναστατικής παράδοσης στην οποία θα μπορούσαν να απευθυνθούν. Οι ιδέες της Αγγλικής Επανάστασης ήταν γνωστές σε ένα μικρό μέρος του πληθυσμού. Υπήρχε όμως η πίστη ότι στην Αγγλία εξακολουθούσε να υπάρχει η Ελευθερία ως αποτέλεσμα της Ένδοξης Επανάστασης του 1688. Ένα μεγάλο μέρος στοχαστών του Διαφωτισμού πίστευε ότι στην Αμερική βίωναν την αποθέωση των «δικαιωμάτων των Άγγλων». Τόσο ο Τζον Λοκ όσο και ο Ντιντερό έβλεπαν στην Αμερική το απόσταγμα από οτιδήποτε καλό υπήρχε στην Αγγλία.

Τον Ιανουάριο του 1776 έχουμε την έκδοση της «Κοινής Λογικής» του Τόμας Πέην. Το κείμενο αυτό επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τους επαναστάτες κάνοντας ξεκάθαρο ότι το αγγλικό πολίτευμα δεν μπορούσε με τίποτα να ταιριάξει με την έννοια της ελευθερίας. «Όσο κοντύτερα πλησιάζει μια κυβέρνηση στη Δημοκρατική πολιτική τόσο λιγότερη δουλειά έχει εκεί ο βασιλιάς», ισχυριζόταν ο Πέην, αναφέροντας ότι η τυραννία ήταν ενδημική στους βασιλιάδες. Ο Πέην έδωσε σκληρές απαντήσεις στη θεσμισμένη εξουσία τόσο του βασιλιά όσο και στην αυθεντία της Αγίας Γραφής και της ελέω θεού μοναρχίας. «Διότι η μοναρχία είναι από κάθε πλευρά ο παπισμός της διακυβέρνησης», διακήρυττε, και «καθώς όλοι οι άνθρωποι είναι αρχικά ίσοι, ένας δεν μπορεί να έχει κάποιο δικαίωμα εκ γενετής να θέσει την οικογένειά του σε προνομιούχα θέση σε σχέση με τους άλλους». Οι ελευθερίες, κατά τον Πέην, οφείλονταν στο πολίτευμα του λαού κι όχι της κυβέρνησης ενώ καλούσε την Αμερική να υιοθετήσει τη δημοκρατία ως διακυβέρνηση – ένα σώμα αντιπροσώπων χωρίς βασιλιά ή αριστοκρατία ενώ τα δεκατρία νέα κράτη έπρεπε να υιοθετήσουν συντάγματα που θα θέσπιζαν ενιαίες συνελεύσεις σε μία μόνο Βουλή.

Η διακήρυξη της ανεξαρτησίας, έργο ζωγραφισμένο από τον Τζον Τράμπουλ

Στη λογική του Πέην αντιτάχθηκε ο Τζων Άνταμς με το βιβλίο του «Στοχασμοί για τη διακυβέρνηση». Εναντιωνόταν στη λαοκρατική άποψη της «Κοινής Λογικής» προτείνοντας ένα μοντέλο δημοκρατικής διακυβέρνησης που θα επαναλάμβανε το

εξισορροπητικό σύστημα της Αγγλίας χωρίς βασιλιά και αριστοκρατία. Δύο νομοθετικά σώματα δηλαδή και ένα εκτελεστικό που θα ασκούσε βέτο σε αποφάσεις του νομοθετικού. Εκτός αυτών κι ένα ανεξάρτητο δικαστικό σώμα. Με την πλήρη απαγκίστρωση των Αμερικανών από την Αγγλία, οι απόψεις του Πέην και του Άνταμς έπαιξαν μεγάλο ρόλο μιας και οι νέες πολιτείες έπρεπε να θεσπίζουν τα δικά τους συντάγματα για την ανεξαρτητοποίησή τους. Όπως γράφει ο Μπαίηλυν, «ομάδες ανθρώπων, διανοούμενοι, αγρότες, επιστήμονες και έμποροι, μορφωμένοι και αμαθείς συγκεντρώνονταν με σκοπό να οικοδομήσουν φωτισμένες κυβερνήσεις».

Η επανάσταση εξαπλωνόταν συνεχώς, «με κάθε άμαξα και κάθε μέρα η Ανεξαρτησία καταφθάνει σε εμάς σαν χείμαρρος», γράφει ο Τζων Άνταμς. Στα μέσα του Ιουνίου του 1776 το Δεύτερο Ηπειρωτικό Συνέδριο όρισε μια επιτροπή για τη σύνταξη της περίφημης Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας. Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας ήταν εκτός των άλλων μια έκκληση στον αμερικανικό λαό να πάρει τα όπλα κατά της μοναρχίας. Οι υπογράφοντες αντανακλούσαν, με μια λανθάνουσα έννοια θα λέγαμε, τα συμφέροντα μιας ευρείας μεσαίας τάξης, αόριστης ακόμη, ή μιας «πρώιμης αστικής τάξης». Όπως αναφέρει ο Μπούκτσιν, «Ανήκαν σε έναν κόσμο που εξακολουθούσε να έχει μικτή οικονομία, όπου η ιδιοκτησία περιλάμβανε πέρα από την υλική περιουσία ενός ανθρώπου και τη ζωή του, την κοινωνική κατάσταση, τις ελευθερίες του και την υπόληψή του».

Οι ιδέες της Διακήρυξης είναι σαφώς επηρεασμένες από το ρεύμα του Διαφωτισμού και ειδικά από τον Τζον Λοκ. Οι άνθρωποι έχουν αναπαλλοτρίωτα φυσικά δικαιώματα που δεν μπορούν να περικοπούν και πηγάζουν από την ίδια τη φυσική τάξη πραγμάτων. Η κυβέρνηση υπάρχει χάρη στη συναίνεση του λαού και δεν έχει άλλη εξουσία πέραν αυτής που της έχει δώσει ο ίδιος λαός.

Η Διακήρυξη ήταν ριζωμένη στο φυσικό δίκαιο των διαφωτιστών μεταφέροντας το όραμα της επανάστασης «ως ηθικού και ουμανιστικού κινήματος και όχι μιας απλώς υλιστικής κίνησης, κάποιας “φορολογικής εξέγερσης” ή μιας περιπέτειας εμπόρων και

επιχειρηματιών που ήθελαν μεγαλύτερη ελευθερία εμπορίου».

Εδώ θα ήταν τεράστιο λάθος να μην αναφέρουμε ότι παρ' όλες τις διακηρύξεις υπήρχε μια τεράστια αντίφαση: Το γεγονός ότι στην αμερικανική ήπειρο ένας στους πέντε κατοίκους ήταν μαύρος σκλάβος, ενώ οι γηγενείς ινδιάνικοι πληθυσμοί αντιμετωπίζονταν με τεράστια εχθρικότητα και οι γυναίκες είχαν τα ίδια δικαιώματα με τους ανήλικους.

Εκείνο που δίνει μια εξέχουσα ιδιαιτερότητα στη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας είναι ο οικουμενικός της χαρακτήρας (στις πρώτες γραμμές αναφέρει «για έναν έντιμο σεβασμό στη γνώμη της ανθρωπότητας») αναδεικνύοντας την υπόθεση των Αμερικανών σε όλο τον κόσμο, γεγονός που θα το ακολουθήσουν όλες οι μετέπειτα μεγάλες επαναστάσεις. Η επίκληση δηλαδή στην πανανθρώπινη αλληλεγγύη και στην εφαρμογή των αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων του ανθρώπινου είδους. Όπως και ο Διαφωτισμός, έτσι και η Επανάσταση απευθυνόταν όχι στους Αμερικάνους ή τους Άγγλους αλλά στο λαό ως σύνολο, είτε βρισκόταν σε ελευθερία, είτε κάτω από τα δεσμά της καταπίεσης.

Καθώς η επαναστατική διαδικασία προχωρούσε με γοργούς ρυθμούς, οι άποικοι χωρίστηκαν σε «πατριώτες», δηλαδή αυτοί που υποστήριζαν την επαναστατική αλλαγή, και στους «νομιμόφρονες», που τάσσονταν με το Στέμμα, καθώς και μια μερίδα «ουδέτερων». Όπως είναι φυσικό, σταδιακά τα τμήματα αυτά συγκρούστηκαν στη διαδικασία του κοινωνικού ανταγωνισμού. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Επανάσταση περιλάμβανε σκληρούς εμφυλιακούς αγώνες και μάχες. Ο Καρλ Μπέκερ αναφέρει ότι η επανάσταση ήταν ένας σκληρός αγώνας για κυριαρχία της πατρίδας αλλά και ένας αγώνας για το ποιος θα κυριαρχήσει στην πατρίδα. Η Αμερικανική Επανάσταση δεν γνώρισε την εποχή της Τρομοκρατίας όπως η Γαλλική. Οι περιοχές που άφηναν οι νομιμόφρονες κατά την αποχώρησή τους (ακούσια ή εκούσια) δημεύονταν όχι τόσο σε πλούσιους αστούς όσο σε μικροκτηματίες. Πραγματοποιήθηκε στην ουσία ένας αναδασμός της γης όπου τα περισσότερα κτήματα μοιράστηκαν σε φτωχούς καλλιεργητές και αγρεργάτες.

Σταδιακά δημιουργήθηκαν δύο τάσεις σε εθνικό επίπεδο. Οι συγκεντρωτικοί (που επιθυμούσαν μια κεντρική εξουσία) και οι οπαδοί της συνομοσπονδίας. Το Καταστατικό της Συνομοσπονδίας (1781) οριζόταν ως ο συνταγματικός χάρτης της συνεργασίας των πολιτειών, σχηματίζοντας τελικά μια χαλαρή συμμαχία από δεκατρείς νέες και ανεξάρτητες δημοκρατίες. Κάθε πολιτεία ήταν ελεύθερη, διατηρώντας την ανεξαρτησία και την κυριαρχία της, δικαίωμα που δεν παραχωρείται στο Συνέδριο (Κογκρέσο) των Ηνωμένων Πολιτειών. Το Κογκρέσο έχει νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και του απαγορεύεται ρητά να διατηρεί στρατό. Αντίθετα του παρέχεται στρατός από τις πολιτείες μόνο για το κοινό καλό και την κοινή άμυνα. Δεν μπορεί ούτε να επιβάλει φόρους ή δασμούς εάν δεν συμφωνήσουν ομόφωνα όλες οι πολιτείες. Το καταστατικό μεταβίβαζε τη νομική ισχύ στα νομοθετικά σώματα των πολιτειών κι έτσι η πολιτική εξουσία πήγαζε περισσότερο από τα συντάγματα των πολιτειών παρά από το Κογκρέσο.

Το 1783 η Αγγλία μετά από συντριπτική ήττα στο Γιόρκταουν αναγνώρισε την ανεξαρτησία των 13 αποικιών με τη συνθήκη των Βερσαλλιών.

Μια απόπειρα πραξικοπήματος, που απέτρεψε ο ίδιος ο Ουάσιγκτον, και μια εξέγερση που πήρε επικίνδυνα χαρακτηριστικά, αποτέλεσε τη δικαιολογία για τα υψηλά στρώματα και την ελίτ για τη συγκρότηση ενός Συντάγματος που θα επέβαλε έναν συγκεντρωτικό και αποτελεσματικό κρατικό μηχανισμό. Χωρίς τη σύμφωνη γνώμη όλων των πολιτειών και μετά από ελιγμούς των ιδιοτελών ελίτ, το 1786 συνέρχεται μια απόλυτα μυστική συνέλευση στο ισόγειο της Πολιτειακής Βουλής της Πενσυλβανίας με υποτιθέμενο σκοπό την επινόηση μέτρων για να καταστεί το σύνταγμα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης επαρκές ως προς τις απαιτήσεις της ένωσης.

Τελικά, παρά τις μεθοδεύσεις των κυρίαρχων τάξεων, το κείμενο του Συντάγματος του 1789 (η τελευταία πολιτεία το επικύρωσε το 1790) διατηρούσε αρκετά προνόμια των πολιτειών. Δεν συγκροτούσε ένα συγκεντρωτικό κράτος αλλά άφηνε αρκετό χώρο

στις πολιτείες να διατηρήσουν τα «λαοκρατικά» στοιχεία της ομοσπονδιακότητας μέσα σε μια χαλαρά συγκεντρωτική ένωση, όπως έλεγε ο Τοκβίλ το 1830. Οι πολιτείες είχαν τη δυνατότητα άσκησης πολιτικής και παροχής δικαιωμάτων σχεδόν σε όλο το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Δημιουργήθηκε εν τέλει ένα πολυεπίπεδο κυβερνητικό σύστημα όπου οι ομοσπονδιακοί οργανισμοί επέτρεπαν τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων υπό το πρίσμα μιας χαλαρής συγκεντρωτικής δημοκρατίας. Εκτός από την ελευθερία της ιδιωτικής σφαίρας (της προστασίας των πολιτών από τις αυθαιρεσίες της εξουσίας), έχουμε τη θέσμιση της δημόσιας ελευθερίας, δηλαδή της ενεργητικής συμμετοχής των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας.

Η Αμερικανική Επανάσταση αποτέλεσε την έμπρακτη εφαρμογή των ιδεών του Διαφωτισμού εμπεδώνοντας τις έννοιες της ελευθερίας, της ισονομίας και του ελεύθερου συνταγματισμού. Παρ’ όλες τις διαφωνίες των ιστορικών για τη σημαντικότητά της (π.χ. ο Howard Zinn την αναφέρει ως ένα «είδος επανάστασης»), αποτέλεσε την πρώτη νικηφόρα επανάσταση της νεωτερικότητας, επηρεάζοντας σε μεγάλο βαθμό τόσο τις μετέπειτα επαναστατικές διαδικασίες όσο και την πίστη των ανθρώπων για τη δημιουργία ενός νέου και πιο ελεύθερου κόσμου.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 9

Η Κρίση του Κινήματος

Δημήτρης Κωνσταντίνου

Το σημαντικότερο ζήτημα των ημερών μας δεν είναι η κρίση του συστήματος αλλά η κρίση του κινήματος. Γιατί αυτή αποκλείει κάθε δυνατότητα και πιθανότητα ενός καλύτερου αύριο, το οποίο

θα ήταν εφικτό ακριβώς εξαιτίας της κρίσης του συστήματος. Και η κρίση του κινήματος οφείλεται στο γεγονός ότι δεν υπήρξε ποτέ εκτός συστήματος. Όχι με την έννοια της υποκουλτούρας του περιθωρίου και του μίσους προς όλους τους «αδαείς» που αποτελούν την κοινωνία μας, αλλά με την έννοια της δημιουργίας αποτελεσματικών, ολοκληρωμένων δομών εκτός συστήματος, οι οποίες αφού θα ήταν εκτός συστήματος θα επιβίωναν της κρίσης του και θα κυριαρχούσαν. Αντιθέτως, το κίνημα στη χώρα μας, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη αν το αναλογιστούμε, σερνόταν για δεκαετίες στο βούρκο του εργατοσυνδικαλισμού, της ιδεοληψίας και της επαναστατικής φρασεολογίας, κουβαλώντας το καταδικαστικό φορτίο της κομμουνιστικής παράδοσης πολλών δεκαετιών.

Σήμερα, που θα έπρεπε να τρίβουμε τα χέρια μας από την ολική κρίση του συστήματος, ασφαλείς και σίγουροι για τις συμπαγείς δομές που είχαμε ήδη συγκροτήσει εκτός αυτού, φαίνεται ότι καταφέραμε να κάνουμε μόλις το πρώτο βήμα, δηλαδή να περάσουμε από το στάδιο της φρασεολογίας και της ανέξοδης κριτικής στο ενδιάμεσο στάδιο των συγκεκριμένων πολιτικών προτάσεων. Οι πράξεις έπρεπε να έχουν γίνει ήδη από χθες. Το γεγονός αυτό εξηγεί και το παράλογο μούδιασμα της κοινωνίας που, ενώ συντρίβεται η ζωή και το μέλλον της, αυτή παρακολουθεί αμέτοχη και απαθής. Κανείς δεν έχει διάθεση να βγει στους δρόμους για να υπερασπιστεί τα συντεχνιακά κεκτημένα, αφού αυτά είναι αναπόσπαστο κομμάτι του νοσηρού συστήματος που καταρρέει. Αντίθετα, αν είχαμε αφιερώσει το δυναμικό μας στη δημιουργία δομών εκτός συστήματος, ολοκληρωμένων και αποτελεσματικών, και τολμούσε η καταρρέουσα εξουσία να τις απειλήσει, είμαι σίγουρος ότι η αντίστασή μας θα ήταν σθεναρή και θα παράσερνε όλη την κοινωνία στο παράδειγμα αυτών των δομών.

Μιλάω πάντα για ολοκληρωμένες δομές εκτός συστήματος που αφορούν ολόκληρο τον κύκλο της ζωής μας, και γι’ αυτό απαιτούν σχέδιο και πολύ κόπο και χρόνο. Όχι για τις αποσπασματικές προσπάθειες, τόσο αξιέπαινες αν αναλογιστούμε την οπισθοδρομικότητα του μεγάλου μέρους του κινήματος, οι οποίες

συνήθως αφορούν έναν αγροτικό συνεταιρισμό εδώ, ένα εστιατόριο εκεί, ένα κέντρο πολιτισμού παραπέρα ή ένα μεμονωμένο εκδοτικό εγχείρημα σαν τη Βαβυλωνία, τα οποία στο σύνολό τους τροφοδοτούν, τροφοδοντούνται και εξαρτώνται κυρίως από τη συστημική αγορά και νοοτροπία με τα σκαμπανεβάσματά της λόγω κρίσεων.

Επειδή ακριβώς οι δομές μας δεν είναι ούτε ολοκληρωμένες ούτε αποτελεσματικές, δεν απειλούν ουσιαστικά το σύστημα και, γι' αυτόν το λόγο, το σύστημα δεν μπαίνει ακόμα στον κόπο να τις πολεμήσει. Με άλλα λόγια, σήμερα, η κρίση του κινήματος οφείλεται στο γεγονός ότι απλώς δεν έχουμε τίποτα να υπερασπιστούμε. Εκτός από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάλλιο αργά, παρά ποτέ.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 9

Διήμερο Εκδηλώσεων: Ευρώπη & Κρίση

Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου, ώρα 20:00

«Η Ευρώπη της Κρίσης, η Ευρωζώνη της Ύφεσης»

Ομιλητές: Ηλίας Καραβόλιας (Αναλυτής Διεθνών Οικονομικών)
Κώστας Μελάς (Καθηγητής Διεθνής Οικονομίας Πάντειο)
Συντονιστής: Αντώνης Μπρούμας (Περιοδικό Βαβυλωνία)

Σάββατο 8 Δεκεμβρίου, ώρα 19:00

«Αλλαγή της Κοινωνίας με Κράτος ή χωρίς;»

Ομιλητές: Στέφανος Ροζάνης (Καθηγητής Φιλοσοφίας)
Αλέξανδρος Κιουπκιολής (λέκτορας Πολιτικής Επιστήμης ΑΠΘ)

Νίκος Βούτσης (Βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ ΕΚΜ)
Βασίλης Μηνακάκης (NAP)
Φιλήμονας Πατσάκης (Περιοδικό Βαβυλωνία)
Συντονιστής: Νίκος Κατσιαούνης (περιοδικό Βαβυλωνία)

Χώρος: Nosotros, Θεμιστοκλέους 66, Εξάρχεια

Διήμερο Εκδηλώσεων Περιοδικό Βαβυλωνία

Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου Nosotros ώρα 20:00

«Η Ευρώπη της Κρίσης, η Ευρωζώνη της Ύφεσης»

Ομιλητές:
Ηλίας Καραβόλιας
(Αναλυτής Διεθνών Οικονομικών)
Κώστας Μελάς
(Καθηγητής Διεθνής Οικονομίας Πάντειο)
Συντονιστής:
Αντώνης Μπρούμας
(Περιοδικό Βαβυλωνία)

Σάββατο 8 Δεκεμβρίου Nosotros ώρα 19:00

«Αλλαγή της Κοινωνίας με Κράτος ή χωρίς;»

Ομιλητές: Στέφανος Ροζάνης
(Καθηγητής Φιλοσοφίας)
Αλέξανδρος Κιουπκιολής
(Λέκτορας Πολιτικής Επιστήμης ΑΠΘ)
Νίκος Βούτσης
(Βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ ΕΚΜ)
Βασίλης Μηνακάκης (NAP)
Φιλήμονας Πατσάκης
(Περιοδικό Βαβυλωνία)
Συντονιστής: Νίκος Κατσιαούνης
(περιοδικό Βαβυλωνία)

Nosotros, Θεμιστοκλέους 66, Εξάρχεια

Η Κατάσταση Εξαίρεσης ως Τεχνική Διακυβέρνησης στην Ελλάδα της Κρίσης

Αντώνης Μπρούμας

Η καθολική επίθεση της κυρίαρχης οικονομικο-πολιτικής ελίτ στις κοινωνίες της Νότιας Ευρώπης αποξηλώνει με ταχύ ρυθμό τα οικονομικά και δημοκρατικά δικαιώματα και τις ελευθερίες των κατώτερων κοινωνικών τάξεων. Η βία της επίθεσης αποκόπτει κάθε δυνατότητα των καταπιεζόμενων να επηρεάζουν τη σφαίρα της πολιτικής και καθηλώνει όλο και μεγαλύτερες ομάδες πληθυσμού στο επίπεδο της γυμνής ζωής. Βασική τεχνική της σε πολιτικό επίπεδο κοινοβουλευτικά δομημένης κυριαρχίας για να πάρει πίσω ό,τι κατακτήθηκε με αίμα τις τελευταίες εκατονταετίες είναι η χρήση σε νομικό-πολιτικό επίπεδο της κατάστασης εξαίρεσης. Η χρήση της τεχνικής αυτής είναι ιδιαίτερα αισθητή στην εγχώρια πραγματικότητα, όπου ολόκληρα κοινωνικά κομμάτια απογυμνώνονται από κάθε δικαίωμα στη ζωή και στην αξιοπρέπεια, ενώ η φύση υποβαθμίζεται απλώς σε παράπλευρη απώλεια της «ανάπτυξης» των αφεντικών.

Ελλάδα: Θέτοντας Ανθρώπους και Φύση σε Κατάσταση Εξαίρεσης

Αν και τα δείγματα του φαινομένου πρέπει να αναζητηθούν πολύ πιο πριν, ωστόσο με πολύ επιθετικό τρόπο από το 2007 το εγχώριο σύστημα εξουσίας έχει προχωρήσει σε μία υπερπαραγωγή νόμων, που διασπούν το κοινωνικό σώμα σε κατηγορίες υπηκόων και δημιουργούν εξαιρετικά και χωρίς δικλείδες ασφαλείας de jure ή de facto νομικά καθεστώτα όχι μόνο για τους εργαζόμενους, τους συνταξιούχους, τους μετανάστες, τους οροθετικούς, τους κοινωνικούς αγωνιστές και τους διαδηλωτές

αλλά και για τον χώρο και το φυσικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, το σύστημα εξαιρεί de jure ή de facto τον σκληρό πυρήνα του κρατικού του μηχανισμού από την υποχρέωση σεβασμού του Συντάγματος και των νόμων.

… Στην Εργασία

Κύριος αποδέκτης της επίθεσης είναι ο κόσμος της εργασίας. Ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του ’90 οι ασφαλιστικές δικλείδες του εργατικού δικαίου, που συντηρούσαν το αρχέτυπο του φορντικού μοντέλου εργασίας (8ωρο/5μερο/σταθερή εργασία), είχαν αρχίσει να αποσαθρώνονται τόσο σε επίπεδο νόμων για επιμέρους κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι σε σύμβαση μαθητείας ή δανεισμού ή σε εντατικοποιημένους κλάδους της παραγωγής (π.χ. τουρισμός), όσο και με την εσκεμμένη από το καθεστώς de facto ανενέργεια των περιορισμών στους χρόνους εργασίας (π.χ. απλήρωτες υπερωρίες) και των κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων των εργοδοτών, που γιγάντωσαν την εισφοροδιαφυγή και τη μαύρη εργασία και οδήγησαν στο να εξοκείλουν σήμερα τα ασφαλιστικά ταμεία. Αυτή η θέση σε κατάσταση εξαίρεσης κομματιών του κόσμου της εργασίας ήταν αναγκαία, ώστε σήμερα να καταστεί δυνατή με όσο το δυνατό λιγότερες αντιστάσεις η πλήρης αποσάθρωση του συλλογικού εργατικού δικαίου και η γενίκευση της επισφάλειας. Πλέον, η κατάσταση εξαίρεσης από τα θεσμικά όρια της εκμετάλλευσης παίρνει και χωρικά χαρακτηριστικά με την προκήρυξη οικονομικών ζωνών στην επικράτεια, στις οποίες δεν θα ισχύει το εναπομείναν εργατικό δίκαιο.

… Στα Απελευθερωτικά Κινήματα

Εντούτοις, οι μεγαλύτερες κοινωνικές αντιστάσεις ενάντια στη θέση σε κατάσταση εξαίρεσης αρθρώθηκαν όταν στο στόχαστρο μπήκαν τα απελευθερωτικά κινήματα και οι δημοκρατικές κατακτήσεις. Με την ψήφιση των τρομονόμων εξαιρέθηκαν από τις κρατικοδικαιικές δικλείδες του ποινικού δικαίου και, ειδικότερα, από τη θεμελιώδη αρχή nullum crimen sine lege οι διωκόμενοι για την κοινωνική δράση τους αγωνιστές και μπήκε σε εφαρμογή έναντι αυτών το νεοπαγές ποινικό δίκαιο του εχθρού.

Μετά το πανοπτικό των Ολυμπιακών και τη γνωμοδότηση Σανιδά, το κράτος εξαίρεσε από την υποχρέωση σεβασμού της ιδιωτικότητας το δικαστικό σύστημα και τις αστυνομικές αρχές, υποβάθμισε την υποτιθέμενα ανεξάρτητη ΑΠΔΠΧ σε γνωμοδοτικό όργανο επί των επιλογών του και θεσμοθέτησε τη βιντεοσκόπηση των διαδηλώσεων και, γενικώς, του δημόσιου χώρου για σκοπούς δημόσιας τάξης, θέτοντας τις βάσεις για την κοινωνία της επιτήρησης. Με νόμο του 2011, οι τηλεπικοινωνιακές εταιρείες εξαναγκάσθηκαν σε διατήρηση των εξωτερικών δεδομένων σε τηλεφωνία και διαδίκτυο για ένα έτος, επιτείνοντας το καθεστώς του Μεγάλου Αδελφού και στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Σήμερα, η ίδια η έκθεση της ΑΔΑΕ αποκαλύπτει ότι επισήμως επιτηρούνται οι επικοινωνίες δεκάδων χιλιάδων πολιτών για λόγους ασφαλείας, χωρίς κανείς να μπορεί να αποκλείσει ότι ΕΛ.ΑΣ. και ΕΥΠ δεν προβαίνουν μέσω των παρόχων και σε επιτηρήσεις άνευ της νόμιμης οδού.

… Στους Αδύναμους των Αδυνάμων

Η εικόνα από το μέλλον που μας επιφυλάσσουν οι κυρίαρχοι είναι το πώς μεταχειρίζονται τις πιο αδύναμες ομάδες των καταπιεζόμενων αδελφών μας. Έχοντας εδώ και χρόνια καταδικάσει τους μετανάστες χωρίς χαρτιά σε μία γυμνή από δικαιώματα ζωή και διατηρώντας τους υπόλοιπους σε ένα ιδιότυπο καθεστώς ομηρίας, κατάφερε να τους τεμαχίσει και να μειώσει τις δυνατότητες πολιτικής τους οργάνωσης για τη διεκδίκηση της καθολικής τους ισότητας. Με την άνοδο της λαϊκιστικής ακροδεξιάς βλαχομπαρόκ τύπου στην εξουσία και τα μηχανοκίνητα τάγματα ασφαλείας των παρακρατικών στους δρόμους το κράτος πλέον διάγει την καθολική του επίθεση σε αυτή την κοινωνική ομάδα, εξαλείφοντας ουσιαστικά το κομμάτι των μεταναστών με χαρτιά και υιοθετώντας τακτικές ναζιστικού τύπου με στρατόπεδα συγκέντρωσης, τείχη στον Έβρο και ρητορείες περί απειλής της δημόσιας υγείας. Τέτοια μεταχείριση επιφυλάσσεται και σε άλλες αδύναμες ομάδες, όπως οι οροθετικές ιερόδουλες, οι οποίες παραδίδονται στον κανιβαλισμό κράτους – ΜΜΕ και εξωθούνται στη μη ύπαρξη. Η θέση ολόκληρων κοινωνικών ομάδων σε κατάσταση εξαίρεσης εξυπηρετεί και την ιδεολογική λειτουργία της

εξοικείωσης του κοινωνικού συνόλου στη θέα του κανιβαλισμού ανθρώπινων υπάρξεων από την εξουσία, προκειμένου να χτυπηθούν υπό λιγότερες κοινωνικές αντιστάσεις τα απελευθερωτικά κινήματα, ενθαρρύνει δε μέσω της τροφοδότησης της «μικρής» εγκληματικότητας και των παρακρατικών περιπόλων στους δρόμους μία συνθήκη πολέμου όλων εναντίον όλων, για να αποπροσανατολίσει την κοινωνία και να επενδύσει στον τρόμο.

… Στη Φύση

Η καταστροφή ανθρώπων και κοινωνικών σχέσεων επεκτείνεται και στη φύση. Στη βορά της «ανάπτυξης» των ντόπιων και ξένων αφεντικών εφαρμόζονται αποικιακού τύπου fast track νόμοι για έργα ενέργειας, διαχείρισης απορριμμάτων, εκμετάλλευσης μεταλλευτικών πόρων, τουρισμού και βαριάς βιομηχανίας, που επιφυλάσσουν τη χειρότερη μοίρα για το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζουν οι ιθαγενείς. Επιπλέον, το κράτος, αφού ουδέποτε εφάρμοσε τους ίδιους του τους νόμους για την προστασία των δασών, για εισπρακτικούς λόγους προχωρά στη νομιμοποίηση εκατοντάδων χιλιάδων αυθαιρέτων. Με τα νομοθετήματα αυτά ανοίγει η κερκόπορτα για την de facto κατάργηση της Κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, στις ελάχιστες περιπτώσεις που στη χώρα μας αυτή εφαρμόστηκε. Ως αντάλλαγμα για την καταστροφή του τοπικού τους περιβάλλοντος, τη μόλυνση του νερού και του αέρα και την κατασπατάληση των φυσικών πόρων, η κυρίαρχη ρητορική τάζει στους εξαθλιωμένους υπηκόους θέσεις μισθωτής σκλαβιάς με μισθούς Εσθονίας αλλά κόστος ζωής Λονδίνου. Στους κόλπους των τοπικών κοινωνιών η ρητορική αυτή επανεπενδύεται αφενός με τις τάσεις αυτοενοχοποίησης του «όλοι μαζί τα φάγαμε» και αφετέρου με το ξεχείλωμα της προτεσταντικής ηθικής σε ένα «δουλέψτε σα δούλοι μέχρι θανάτου», για να βρει ευήκοα ώτα.

Η Κατάσταση Εξαίρεσης ως Τεχνική της Κυριαρχίας

Η θέση σε κατάσταση εξαίρεσης αποτελεί τεχνική διακυβέρνησης που παρατηρείται στα κοινοβουλευτικά πολιτεύματα. Χαρακτηρίζεται από τη μερική ή καθολική αναστολή των

θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, τη μερική ή καθολική αναστολή των κανόνων ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας και, σε τελικό στάδιο, την οικειοποίηση της συντακτικής εξουσίας από τον κυρίαρχο, δίχως όμως τη δημιουργία συντεταγμένης εξουσίας και κράτους δικαίου. Η εφαρμογή της παρατηρείται όταν το status quo βρίσκεται υπό σοβαρή απειλή, ενώ η επιβολή της περιβάλλεται λόγων εκτάκτου ανάγκης. Μέσω της τεχνικής αυτής επιτυγχάνεται προοδευτικά η διάβρωση των εξουσιών του κοινοβουλίου, η κατάργηση της διάκρισης των κρατικών λειτουργιών και η κατάργηση του διαχωρισμού μεταξύ ιδιωτικού/δημόσιου με τη μετάβαση σε τελικό στάδιο στην κυρίαρχη δικτατορία. Επιπλέον, η θέση σε κατάσταση εξαίρεσης θα πρέπει να αναλυθεί ως τεχνική βιοεξουσίας, καθώς δεν στοχεύει στην πειθάρχηση επιμέρους εκφάνσεων της ζωής αλλά στην καθολική υποταγή των σωμάτων και στον γενικό έλεγχο του πληθυσμού και του χώρου. Από την άποψη της κατάταξης του φαινομένου, η κατάσταση εξαίρεσης δεν εμφανίζεται μόνο ως καθολική αλλά μπορεί να επιβάλλεται κατά μέρος ανά κοινωνικές ομάδες, ανά δικαιώματα ή ανά κανόνες οργάνωσης της κρατικής εξουσίας και να έχει χωροχρονικούς προσδιορισμούς. Ο άνωθεν τεμαχισμός άλλωστε του κοινωνικού σώματος σε λιγότερο ή περισσότερο καταπιεζόμενους/εκμεταλλευόμενους είναι βασική συνταγή επιτυχίας της τεχνικής αυτής μέχρι να γενικευτεί το επιδιωκόμενο καθεστώς εξαίρεσης σε όλη την κοινωνία.

Η Αντίθεση στην Κατάσταση Εξαίρεσης ως Στρατηγική των Απελευθερωτικών Κινημάτων

Οι θετοί νόμοι αποτελούν τυποποίηση και κωδικοποίηση του εξουσιαστικού φαινομένου σε μία κοινωνία, όπως αυτό αποκρυσταλλώνεται ιστορικά στο κράτος και στις σχέσεις του με τις λοιπές μη κρατικές πηγές της κοινωνικής εξουσίας. Ταυτόχρονα, μέσω μίας τέτοιας τυποποίησης οι θετοί νόμοι εκφράζουν και συμπυκνώνουν με αφηρημένο τρόπο στο νομικό επίπεδο τον εκάστοτε συσχετισμό των κοινωνικών δυνάμεων. Και, τελικά, επειδή αποτελούν προϊόν των συσχετισμών αυτών, αντανακλούν τους συμβιβασμούς ανάμεσα στα συμφέροντα της

κυριαρχίας και τις απαιτήσεις των κατώτερων κοινωνικών τάξεων. Τέτοιοι συμβιβασμοί δεν είναι αποτέλεσμα συμφωνίας, λόγου χάρη ενός ιδεατού ή και πραγματικού κοινωνικού συμβολαίου, αλλά εξαναγκασμένων παραχωρήσεων της κυρίαρχης τάξης απέναντι στους κοινωνικούς αγώνες των κατώτερων κοινωνικών τάξεων με σκοπό τη διασφάλιση της απαραίτητης κοινωνικής ειρήνης και συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό, οι οικονομικές και δημοκρατικές κατακτήσεις των κατώτερων τάξεων στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας δύνανται να χρησιμοποιούνται με αντιεξουσιαστικό χαρακτήρα από τα απελευθερωτικά κινήματα σε συνθήκες καθολικής επίθεσης κράτους και αφεντικών.

Έτσι, τα απελευθερωτικά κινήματα θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τους τους τρόπους που εφευρίσκει η κυριαρχία για τη διάβρωση των κοινωνικών κατακτήσεων και να εντάξουν στη φαρέτρα τους με συγκεκριμένους τρόπους την αντίθεση στην κατάσταση εξαίρεσης. Τέτοιοι τρόποι μπορούν να είναι:

- Η αντιστροφή της ρητορικής και των επιχειρημάτων της αστικής νομιμότητας για την απονομιμοποίηση της κυριαρχίας.
- Η πλήρης εκμετάλλευση των περιθωρίων που αφήνει η αστική νομιμότητα για την προάσπιση και διεύρυνση των κοινωνικών κατακτήσεων.
- Η αντίσταση απέναντι στην τακτική της κυριαρχίας με σκοπό την κατάργηση στην πράξη των ψευδών διαχωρισμών ανάμεσα στους καταπιεζόμενους/εκμεταλλευόμενους.
- Η αντιπρόταση ενός καθολικά εξισωτικού λόγου, πιστού στα οράματα της κοινωνικής απελευθέρωσης, ο οποίος αφήνει το περιθώριο στη διαφορετικότητα των καταπιεζόμενων, ενώ δεν εξαντλείται στην ύπαρξη κοινών συμφερόντων αλλά επενδύει στην ύπαρξη κοινοτήτων αγώνα ανάμεσα στους καταπιεζόμενους.

Ως κατακλείδα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η αντίθεση στην κατάσταση εξαίρεσης είναι απαραίτητη αλλά όχι ικανή στρατηγική για την κοινωνική απελευθέρωση. Και αυτό γιατί τυχόν εμμονή σε αυτήν εγκλωβίζει τα απελευθερωτικά κινήματα σε μία διαλεκτική

θέσης – αντίθεσης με την κυριαρχία, η σύνθεση της οποίας δεν μπορεί παρά να έχει διάτρητα τα σημάδια του αστικού κόσμου. Ο πεπερασμένος της χαρακτήρας είναι άλλωστε εμφανής από το ότι θέτει ήδη από την αρχή τα κινήματα σε θέση άμυνας και με πλήρως υιοθετημένη την ατζέντα της κυριαρχίας. Οι απαιτήσεις των καιρών επιτάσσουν την έξοδό μας από τον φαύλο κύκλο του καπιταλισμού, σπάζοντας τα παρωχημένα σχήματα του διαλεκτικού υλισμού και επανεφευρίσκοντας με σύγχρονο τρόπο τις διαλεκτικές του αναρχισμού της πράξης, που δεν επιδέχονται σύνθεση με τα κατάλοιπα του υπάρχοντος. Μόνο ένα αυτόνομο σχέδιο συνολικής και συλλογικής εξόδου από την κρίση του καπιταλισμού μπορεί να πραγματώσει πλέον το πρόταγμα για μία αυτόνομη κοινωνία.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 8

Τώρα θα Πολεμήσουμε για Όλα

Γιώργος Λιερός

Με την τροπή που έχει πάρει η οικονομική πολιτική και πολιτισμική κρίση στην χώρα μας ό,τι εν τέλει διακυβεύεται είναι το αν θα μπορέσει η κοινωνία να ανασυγκροτηθεί μέσα από την αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία και να οργανωθεί με θεσμούς άμεσης δημοκρατίας ή αν θα διολισθήσει στον πόλεμο όλων εναντίον όλων και στην αποσύνθεση.

Στη συγκυρία, όπως διαμορφώνεται τους τελευταίους μήνες, αυτό το διακύβευμα παίρνει την ακόλουθη μορφή:

Πώς θα μπορέσουν οι από κάτω να οργανώσουν τις ζωές τους, να καταστρώσουν στρατηγικές επιβίωσης, ενώ ένα μεγάλο μέρος τους ρίχνεται εκτός αγοράς εργασίας, εκτός συντεταγμένης κοινωνίας; Θα μπορέσουν να αναδείξουν ενωτικά κινήματα αντίστασης ή “θα

φαγωθούν” μεταξύ τους; Ποιος θα καταλάβει τον χώρο, ο οποίος “απελευθερώνεται” με την απόσυρση του κοινωνικού κράτους και την κατάρρευση του πολιτικού συστήματος; Ένα κίνημα αμεσοδημοκρατικό, όπως αυτό που γνωρίσαμε στις πλατείες και στις συνελεύσεις, ένα κίνημα συνεργατισμού και κοινωνικής αλληλεγγύης, ένα κίνημα που θα μετατρέπει τα άτομα, τα επαγγέλματα, τις διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες, τους ντόπιους και τους μετανάστες σε έναν ενωμένο λαό; Ή μήπως αντίθετα στους δρόμους και σ’ ένα ρημαγμένο κοινωνικό τοπίο θα επικρατήσουν οι φασίστες, οι συμμορίες και το οργανωμένο έγκλημα;

Όταν πριν από λίγους μήνες συζητούσαμε για τον κίνδυνο της άνομης κατάρρευσης της Ελληνικής κοινωνίας, μπορούσαμε ήδη να φανταστούμε την χώρα μας σαν ένα μεγάλο Κόσοβο. Η πραγματική ανεργία και η απλήρωτη εργασία την επόμενη χρονιά εκτιμάται ότι θα φτάσουν το 40% του ενεργού πληθυσμού. Έτσι ή αλλιώς η επιβίωση είναι αδύνατη με μισθούς Ανατολικής Ευρώπης, φόρους Σουηδίας και τιμές Λουξεμβούργο. Μια μεταβιομηχανική κοινωνία, δηλαδή μια κοινωνία που υφίσταται μέσω του κράτους, καλείται να διαχειριστεί την δραστική συρρίκνωση και αποδόμηση των προνοιακών και άλλων κρατικών δομών (οι κρατικές δαπάνες από το 50% του ΑΕΠ που είναι και ο μέσος όρος στην Ευρωζώνη, προβλέπεται ότι θα μειωθούν στο 30% του ΑΕΠ). Και πρόκειται για μια κοινωνία η οποία τις τελευταίες δεκαετίες είχε εκπορνευτεί. Μια κοινωνία κατακερματισμένη, εξατομικευμένη, με κατεστραμμένους τους κοινωνικούς δεσμούς, στην οποία εδώ και πολύ καιρό δεν υφίσταται πλέον εκείνος ο κοινός κόσμος που ορθώνεται μεταξύ των ανθρώπων και τους κάνει να είναι κάτι περισσότερο από ένα άθροισμα μονάδων.

Πρέπει να ανασυγκροτηθεί η κοινωνία, ένας ολόκληρος κόσμος και αυτό δεν μπορεί παρά να είναι το έργο των από κάτω. Το σύγχρονο καπιταλιστικό εθνικό κράτος – αντίθετα από το κράτος της περιόδου 1930 – 1970 – μπορεί να αποτελείται από πολλές χωριστές κοινωνίες, από θύλακες ανεπτυγμένης οικονομίας, από ειδικές ζώνες άγριας εκμετάλλευσης και εξαίρεσης από τα

εργατικά δικαιώματα και τέλος από ζώνες ανομίας, ζώνες παραδομένες στον έλεγχο του οργανωμένου εγκλήματος και λογιών – λογιών μαφιών.

Τα νέα δεδομένα των 3-4 τελευταίων μηνών είναι:

- Η προσωρινή (μετά την 12.02.2012) ελπίζουμε, απόσυρση του κόσμου από τους δρόμους.
- Η ανάδειξη του ΣΥΡΙΖΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό γεγονός που ανατρέπει ένα πολιτικό σκηνικό δεκαετιών στην χώρα μας και το οποίο είναι πρωτόγνωρο για την Ευρώπη. Ωστόσο, αυτό το γεγονός δεν συνοδεύεται παρά από μια εξαιρετικά αναιμική κοινωνική δυναμική. Καμιά σύγκριση δεν μπορεί να υπάρξει ούτε καν με την κοινωνική δυναμική που έφερε το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία το 1981.
- Η συνεχής ενίσχυση της Χρυσής Αυγής, ενός καθαρόαιμου ναζιστικού κόμματος, η ανάδειξή της σε ένα κοινωνικό ρεύμα με πληβειακά χαρακτηριστικά. Χρησιμοποιεί δολοφονική βία και οργανώνει παραστρατιωτικούς μηχανισμούς. Μιμείται τον τρόπο δουλειάς της Αριστεράς όσον αφορά την κοινωνική αλληλεγγύη αλλά σε ένα πολύ διαφορετικό πλαίσιο. Εκείνο που ορίζεται από την διέγερση των πιο χαμερπών ενστίκτων των πληβειακών μαζών: την μνησικακία, η οποία έχει στραφεί στον πιο εύκολο στόχο, το κυνήγι του πιο αδυνάτου. Η Χρυσή Αυγή απευθύνεται σε όλους όσους πέρισυ ήθελαν αίμα πολιτικού και πλέον αφού δεν μπορούν να το έχουν σήμερα αρκούνται σε αίμα μετανάστη.

Αυτά τα δεδομένα μας επιτρέπουν να αντιληφθούμε ένα σχέδιο των από πάνω σύμφωνα με το οποίο το κράτος δικαίου μπορεί να διασωθεί για το 1/3 – 1/5 του πληθυσμού. Η ευημερία μπορεί να διατηρηθεί σε θύλακες της παγκόσμιας ανεπτυγμένης οικονομίας, οι οποίοι θα απλώνονται σαν περιφραγμένες προνομιούχες ζώνες μέσα στην ρημαγμένη χώρα. Ο υπόλοιπος πληθυσμός θα μπορούσε να ελεγχθεί από την αστυνομία, εφόσον παραμένει πολυδιασπασμένος και πεταγμένος σε ζώνες ανομίας και πολέμου όλων εναντίον

όλων. Σε ένα τέτοιο σχέδιο η Χρυσή Αυγή είναι πολλαπλά χρήσιμη:

α) Σαν ένα ρεύμα ένταξης στο σύστημα των περιθωριοποιημένων και εξαθλιωμένων μαζών.
β) Σαν δύναμη καταστολής οποιασδήποτε ανταγωνιστικής πρακτικής των από κάτω.
γ) Σαν δύναμη πρόκλησης ενός εμφυλίου χαμηλής έντασης στις λαϊκές γειτονιές που θα κάνει άγονο το έδαφος για τις πρωτοβουλίες της αλληλέγγυας και συνεργατικής οικονομίας.
δ) Σαν μέσο στριμώγματος της πολιτικής Αριστεράς σε στενά πλαίσια νομιμοφροσύνης. Κάθε απόπειρα της Αριστεράς να συνδεθεί με τις ριζοσπαστικές διαθέσεις του κόσμου θα παρουσιάζεται ως ταύτισή της με τις βίαιες πρακτικές της Χρυσής Αυγής.

Στα πλαίσια ενός τέτοιου σχεδίου θα μπορούσαμε ίσως να φανταστούμε τον ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση. Ναι, αλλά με τον έλεγχο του δρόμου από την Χρυσή Αυγή (λέμε “θα μπορούσαμε ίσως να φανταστούμε” γιατί δεν είναι καθόλου σίγουρο, εάν τα πράγματα πάρουν μια τέτοια τροπή, ότι οι μνημονιακές δυνάμεις, απολαμβάνοντας την υποστήριξη του 30% του πληθυσμού, θα χάσουν την κυβέρνηση).

Το καθοριστικό για εμάς δεν είναι ο έλεγχος του Κοινοβουλίου αλλά ο έλεγχος του δρόμου. Αυτό σημαίνει:

α) Ανάπτυξη δομών αλληλέγγυας και συνεργατικής οικονομίας.
β) Αντιφασιστική δράση.
γ) Δομές άμεσης δημοκρατίας οι οποίες θα μπορούν να εγγυηθούν την ειρήνη και την ασφάλεια στις γειτονιές και να αναλάβουν την αυτοάμυνά τους.
δ) Ανάκτηση των πολιτισμικών και ιστορικών κληρονομιών αγώνα του τόπου. Διάλογος και νέες πολιτισμικές συνθέσεις ανάμεσα στους ντόπιους και τους μετανάστες.

Αν καταφέρουν οι φασίστες και πάρουν τον έλεγχο των δρόμων, τίποτα από τα ωραία μας λόγια και τις πιθανόν πρωτοποριακές

πρακτικές μας στην κοινωνική οικονομία ή όσον αφορά την άμεση δημοκρατία δεν έχει νόημα. Δεν μπορούμε να διεκδικήσουμε τον έλεγχο των δρόμων χωρίς να οργανώσουμε αποτελεσματικά την αυτοάμυνά μας χωρίς τις επί του πεδίου απαιτούμενες επιχειρησιακές δεξιότητες. Αν αρκεστούμε όμως σε αυτό, τότε απλώς μιλάμε για πόλεμο συμμοριών. Είτε νικήσουμε εμείς στα σημεία είτε νικήσει η Χρυσή Αυγή απλώς αναπαράγουμε το πρόβλημα που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε. Χρειάζεται η μέγιστη αντιφασιστική συσπείρωση πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, χρειάζονται συμμαχίες. Πρέπει να συνενώσουμε σε αντιφασιστικό μέτωπο εναντίον της Χρυσής Αυγής όλες τις αντιμνημονιακές δυνάμεις στην πολυμορφία τους. Να "στριμώξουμε" στο τοπικό επίπεδο τον ΣΥΡΙΖΑ, την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, τους Οικολόγους και, αν είναι δυνατό, το ΚΚΕ, να "στριμώξουμε" ακόμη και την Εκκλησία. Είναι απαράδεκτο, είναι όνειδος για τον χώρο μας να αφήσουμε στο έλεος της Χρυσής Αυγής τον φωτισμένο ιερέα του Αγίου Παντελεήμονα.

Η υποστήριξη των μεταναστών, που είναι απλώς περαστικοί από την χώρα μας, είναι μόνο ένα "ανθρωπιστικό" καθήκον. Δεν είμαστε εναντίον του "ανθρωπισμού". Ό,τι όμως είναι πολιτικά κρίσιμο είναι η συσπείρωση των μεταναστών δεύτερης γενιάς και όσων στέλνουν τα παιδιά τους σε Ελληνικά σχολεία, αυτών που είναι δυνάμει πολίτες.

Και τέλος χρειάζεται οι αγωνιστές, που υπερασπίζονται την άμεση δημοκρατία και την αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία, να πάψουν να αποτελούν μια πανσπερμία αλληλοσυγκρουόμενων μικροομάδων. Να ξεκινήσουμε εφαρμόζοντας την ενότητα πρώτα – πρώτα στον κοντινό μας περίγυρο. Έτσι θα δείξουμε την αξιοπιστία μας. Χρειαζόμαστε ένα κέντρο αγώνα το οποίο να είναι αναγνωρίσιμο τουλάχιστον από ευρείες κοινωνικές μειοψηφίες και το οποίο να έχει την αναγκαία οργανωτική αποτελεσματικότητα, ώστε να αναλαμβάνει και να υλοποιεί πρωτοβουλίες. Όχι ότι η τοπική δράση, οι γειτονιές, οι χώροι δουλειάς κτλ δεν είναι η προτεραιότητά μας. Όμως η όξυνση της κρίσης, η οριακή κατάσταση της κοινωνίας,το εύρος της επίθεσης

που δέχονται οι από κάτω, η καθολικότητα των ζητημάτων, που έχουν ανοίξει, προϊδεάζουν για μια πολυεπίπεδη κοινωνική αναμέτρηση στο μοριακό επίπεδο αλλά και σε εκείνο της κεντρικής σκηνής. Πρέπει να είμαστε ικανοί να δώσουμε μάχες όχι μόνο τοπικές αλλά και κεντρικές.

Τώρα θα πολεμήσουμε για όλα.
(Αισχύλος, Πέρσαι, 296 – 299)

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 8

Το Ευρώ δεν έχει πρόβλημα, οι άνθρωποι έχουν

Vincent Navarro

Ο Vincent Navarro είναι καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Johns Hopkins στις ΗΠΑ και στο Pompeu Fabra University στην Ισπανία.

Μία από τις φράσεις που συχνά γράφεται από οικονομικούς κύκλους στις Ηνωμένες Πολιτείες (και σε μικρότερο βαθμό στην Ευρώπη) είναι ότι «το ευρώ θα καταρρεύσει». Εκείνοι που επαναλαμβάνουν αυτή τη φράση ξανά και ξανά δεν φαίνεται να ξέρουν πώς ιδρύθηκε το ευρώ, από ποιον και προς όφελος ποίου. Αν ήξεραν την ιστορία του ευρώ, θα είχαν παρατηρήσει ότι οι μεγάλες δυνάμεις πίσω από το ευρώ έχουν κάνει πολύ καλά τη δουλειά τους και συνεχίζουν να την κάνουν. Όσο συνεχίζουν να επωφελούνται από την ύπαρξη του ευρώ, το ευρώ θα συνεχίσει να υπάρχει.

Ας ξεκινήσουμε με την ιστορία του ευρώ και τον κύριο λόγο της δημιουργίας του. Μετά την κατάρρευση του Τείχους του Βερολίνου

φάνηκε πως η Ανατολική και η Δυτική Γερμανία θα μπορούσαν να επανενωθούν και – όπως το δυτικογερμανικό καθεστώς ήθελε – να δημιουργηθεί για άλλη μια φορά η ενωμένη Γερμανία. Αυτή η πιθανότητα δεν χαροποιούσε τη δημοκρατική Ευρώπη. Δύο φορές τον 20ο αιώνα, η πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών έπρεπε να πάει σε πόλεμο για να σταματήσει τους επεκτατικούς στόχους μιας ενωμένης Γερμανίας. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν ήθελαν να δουν τη μεταναζιστική Γερμανία επανενωμένη. Ο Πρόεδρος της Γαλλίας Φρανσουά Μιτεράν είχε δηλώσει ειρωνικά ότι «αγαπώ τη Γερμανία τόσο πολύ, που προτιμώ να βλέπω δύο Γερμανίες αντί για μία».

Η μόνη εναλλακτική λύση που είδαν αυτές οι κυβερνήσεις ήταν να βεβαιωθούν ότι η ενωμένη Γερμανία δεν θα γίνει μια απομονωμένη χώρα σε σχέση με όλες τις άλλες. Η Γερμανία έπρεπε να ενσωματωθεί στην Ευρώπη. Έπρεπε να εξευρωπαϊστεί. Ο Μιτεράν σκέφτηκε ότι ένας τρόπος για να γίνει αυτό ήταν το γερμανικό νόμισμα, το μάρκο, να αντικατασταθεί από ένα νέο ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρώ. Αυτό θεωρήθηκε ότι θα αγκίστρωνε τη μεταναζιστική Γερμανία στη δημοκρατική Ευρώπη. Το γερμανικό καθεστώς, όμως, έθεσε όρους. Ο ένας ήταν να δημιουργηθεί μια οικονομική αρχή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), που θα διαχειρίζεται το ευρώ και θα έχει ως μόνο στόχο να κρατήσει χαμηλά τον πληθωρισμό. Η ΕΚΤ έπρεπε να είναι κάτω από την ισχυρή επιρροή (δηλαδή υπό τον έλεγχο) της Γερμανικής Κεντρικής Τράπεζας, τη Bundesbank. Η άλλη προϋπόθεση ήταν να δημιουργηθεί το Σύμφωνο Σταθερότητας, το οποίο θα επιβάλει δημοσιονομική πειθαρχία στα κράτη μέλη της Ευρωζώνης. Τα δημόσια ελλείμματα πρέπει να παραμένουν κάτω από το 3% του ΑΕΠ τους, ακόμη και σε περιόδους ύφεσης.

Για να καταλάβουμε γιατί οι άλλες χώρες δέχτηκαν αυτούς τους όρους, πρέπει πρώτα να καταλάβουμε ότι ο νεοφιλελευθερισμός (ο οποίος ξεκίνησε με τον Πρόεδρο Ρόναλντ Ρήγκαν στις ΗΠΑ και με την πρωθυπουργό Μάργκαρετ Θάτσερ στο Ηνωμένο Βασίλειο) ήταν η κυρίαρχη ιδεολογία στις χώρες αυτές. Μια σημαντική θέση του εν λόγω νεοφιλελεύθερου δόγματος ήταν η μείωση του ρόλου των

κρατών όσο το δυνατόν περισσότερο, η ενθάρρυνση της ιδιωτικής χρηματοδότησης και η εγκατάλειψη της εγχώριας ζήτησης ως τρόπος τόνωσης της οικονομίας. Από αυτή την άποψη, η κύρια κινητήρια δύναμη της οικονομίας έπρεπε να είναι η αύξηση των εξαγωγών. Αυτές είναι οι ρίζες του προβλήματος, όχι του ευρώ, το οποίο βρίσκεται σε καλή κατάσταση, αλλά της ευημερίας του πληθυσμού σε αυτές τις χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα Δεν είναι Κεντρική Τράπεζα

Αυτό που μια κεντρική τράπεζα κάνει είναι να τυπώνει χρήμα και, με αυτό το χρήμα, να αγοράζει κρατικά ομόλογα, φροντίζοντας τα επιτόκια των ομολόγων αυτών να παραμένουν σε λογικά επίπεδα και να μην γίνονται υπερβολικά. Η κεντρική τράπεζα προστατεύει τα κράτη από την κερδοσκοπία της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Η ΕΚΤ, ωστόσο, δεν το κάνει αυτό. Το επιτόκιο του δημόσιου χρέους σε ορισμένες χώρες έχει εκτοξευθεί, επειδή η ΕΚΤ δεν έχει αγοράσει κάποιο ποσοστό από το χρέος τους για αρκετό καιρό. Η Ισπανία και η Ιταλία έχουν πλήρη επίγνωση αυτού του γεγονότος.

Αυτό που κάνει η ΕΚΤ, όμως, είναι να δανείζει πολλά χρήματα στις ιδιωτικές τράπεζες με πολύ χαμηλό επιτόκιο (κάτω του 1%), με τα οποία αγοράζουν κρατικά ομόλογα με πολύ υψηλά επιτόκια (6-7% στην Ιταλία και την Ισπανία). Πρόκειται για μια πολύ συμφέρουσα συναλλαγή γι’ αυτές τις τράπεζες! Από τον περασμένο Δεκέμβριο, η ΕΚΤ έχει δανείσει πάνω από 1 τρις ευρώ σε ιδιωτικές τράπεζες, το ήμισυ των οποίων (500 δις ευρώ) στις ισπανικές και στις ιταλικές τράπεζες. Αυτή η μεταφορά δημόσιου χρήματος (η ΕΚΤ είναι ένας δημόσιος φορέας) στον ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό τομέα γίνεται με τη δικαιολογία η εν λόγω ενίσχυση είναι αναγκαία για να σώσει τις τράπεζες και, ως εκ τούτου, για να εξασφαλίσει πίστωση προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και τις χρεωμένες οικογένειες. Τέτοια πίστωση, εντούτοις, δεν υπήρξε. Και οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες για να την αποκτήσουν.

Περιστασιακά, η ΕΚΤ αγοράζει κρατικά ομόλογα στις δευτερογενείς αγορές από τα κράτη που βρίσκονται σε δύσκολη θέση, αλλά τα αγοράζει μ' ένα σχεδόν μυστικό τρόπο, σε πολύ μικρές δόσεις και για πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν επίγνωση αυτής της κατάστασης. Γι'αυτό τα υψηλά επιτόκια των δημόσιων ομολόγων μειώνονται προς στιγμή, όταν η ΕΚΤ αγοράζει ομόλογα, και στη συνέχεια αυξάνουν και πάλι, γεγονός που καθιστά πολύ δύσκολο για τα κράτη να τα υποστηρίξουν. Η ΕΚΤ θα πρέπει να ανακοινώσει ανοιχτά ότι δεν θα επιτρέψει το επιτόκιο των δημόσιων ομολόγων να ανέβει πάνω από ένα ορισμένο επίπεδο, καθιστώντας έτσι αδύνατο για τις χρηματοπιστωτικές αγορές να κερδοσκοπούν με αυτά. Αλλά η ΕΚΤ δεν το κάνει αυτό, αφήνοντας τα κράτη απροστάτευτα έναντι των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Σε αυτήν την περίπτωση, η συμφωνία ότι η Ισπανία και η Ιταλία πρέπει να μειώσουν το δημόσιο έλλειμμά τους για να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν είναι αξιόπιστη. Η Ισπανία έχει μειώσει το δημόσιο έλλειμμα και παρόλα αυτά το επιτόκιο των ισπανικών ομολόγων αυξάνεται διαρκώς, αποδεικνύοντας ότι είναι η ΕΚΤ, όχι οι χρηματοπιστωτικές αγορές, που καθορίζει το επιτόκιο.

Ποιος Ελέγχει το Ευρωπαϊκό Οικονομικό Σύστημα;

Θεωρητικά, η ΕΚΤ θα έπρεπε να είναι ο διαχειριστής του ευρώ. Αλλά αυτός που πραγματικά ελέγχει το ευρώ, καθώς και το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα, είναι η Bundesbank, η Γερμανική Κεντρική Τράπεζα. Έτσι φτιάχτηκε το ευρώ, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως.

Αλλά υπάρχει κι ένας άλλος λόγος για τον οποίο το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα ελέγχεται από την Bundesbank και τις γερμανικές τράπεζες. Η επιρροή (σχεδόν σε σημείο ελέγχου) ήταν αποτέλεσμα μιας σειράς αποφάσεων που ελήφθησαν από τη γερμανική κυβέρνηση, ειδικά από τη σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση Schroder (Πρόγραμμα 2010), και συνεχίστηκε με τις συντηρητικές κυβερνήσεις της Μέρκελ, οι οποίες έδωσαν έμφαση στον τομέα των

εξαγωγών, ως κινητήρια δύναμη της οικονομίας της. Ο Όσκαρ Λαφονταίν, υπουργός Οικονομικών του Schroder, ήθελε να χρησιμοποιήσει την εγχώρια ζήτηση ως κινητήρια δύναμη της γερμανικής οικονομικής ανάκαμψης. Πρότεινε την αύξηση των μισθών και των δημοσίων δαπανών. Έχασε κι έφυγε από το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, σχηματίζοντας ένα νέο κόμμα, Die Link/Η Αριστερά, και ο Σρέντερ (τώρα εργάζεται σε μια προσανατολισμένη προς τις εξαγωγές βιομηχανία) κέρδισε. Ως αποτέλεσμα της έμφασης στις εξαγωγές (η πλειοψηφία αυτών στην ευρωζώνη), οι γερμανικές τράπεζες πέτυχαν να συσσωρεύσουν ένα τεράστιο ποσό ευρώ. Αντί να χρησιμοποιηθούν αυτά τα ευρώ για να αυξηθούν οι μισθοί των γερμανών εργαζομένων (κάτι που θα τόνωνε όχι μόνο τη γερμανική οικονομία αλλά και το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας), οι γερμανικές τράπεζες έκαναν εξαγωγή ευρώ, επενδύοντας στην περιφέρεια της Ευρωζώνης. Οι επενδύσεις αυτές ήταν η αιτία της φούσκας των ακινήτων στην Ισπανία. Χωρίς γερμανικά χρήματα, οι ισπανικές τράπεζες δεν θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν αυτή τη φούσκα, η οποία βασίστηκε σε μια τεράστια κερδοσκοπία.

Πότε εμφανίστηκε η κρίση στην Ισπανία;

Όταν οι γερμανικές τράπεζες σταμάτησαν να δανείζουν την Ισπανία ως αποτέλεσμα του πανικού τους (οι ίδιες είχαν μολυνθεί με τοξικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα από τις τράπεζες των ΗΠΑ), η φούσκα των ακινήτων κατέρρευσε, δημιουργώντας μια τρύπα στην ισπανική οικονομία που ισοδυναμεί με το 10% του ΑΕΠ της, όλα μέσα σε λίγους μήνες. Ήταν ένα οικονομικό τσουνάμι, μια πραγματική καταστροφή. Αμέσως, ο εθνικός δημόσιος προϋπολογισμός πέρασε από πλεόνασμα σ’ ένα τεράστιο έλλειμμα, εξαιτίας της κατάρρευσης των εσόδων. Αυτό δεν είχε καθόλου σχέση με αύξηση των δημόσιων δαπανών (η Ισπανία είχε τις χαμηλότερες δημόσιες δαπάνες κατά κεφαλή μέσα στην ΕΕ-15), αλλά με τη δραματική μείωση των εσόδων. Η έμφαση από την Τρόικα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ΔΝΤ) στο γεγονός ότι η Ισπανία πρέπει να μειώσει ακόμη περισσότερο τις δημόσιες δαπάνες της είναι μεγάλο λάθος, διότι

το δημόσιο έλλειμμα δεν έχει προκληθεί από την αύξηση των δαπανών (όπως αναφέρουν τα επιπόλαια σχόλια της καγκελαρίου Μέρκελ για «υπερβολή του ισπανικού δημόσιου τομέα»). Ένας λόγος επιπλέον, οι περικοπές αυτές προκαλούν μια τεράστια ύφεση.

Ποιος είναι ο σκοπός της οικονομικής βοήθειας;

Η επίσημη ρητορική λέει ότι οι οικονομικές αρχές της ευρωζώνης έχουν διαθέσει στην Ισπανία 100 δις ευρώ για να βοηθήσει τις τράπεζές της. Η πραγματικότητα, όμως, είναι πολύ διαφορετική. Οι ισπανικές τράπεζες και το ισπανικό κράτος είναι βαθιά χρεωμένο. Οφείλουν πολλά χρήματα σε ξένες τράπεζες, συμπεριλαμβανομένων των γερμανικών τραπεζών, που έχουν δανείσει σχεδόν 200 δις ευρώ στην Ισπανία. Αυτές οι τράπεζες θέλουν να πάρουν τα χρήματά τους πίσω. Γι' αυτό τα 100 δις ευρώ έχουν εγκριθεί από το γερμανικό κοινοβούλιο. Ο Peter Bofinger, οικονομικός σύμβουλος της γερμανικής κυβέρνησης, το έθεσε ξεκάθαρα: «Αυτή η βοήθεια δεν αφορά στις χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα (όπως η Ισπανία), αλλά στις δικές μας τράπεζες που κατέχουν μεγάλο μέρος του ιδιωτικού χρέους σε αυτές τις χώρες». (Chatterjee Pratap, «Διασώζοντας τη Γερμανία: Η ιστορία πίσω από το ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό κόστος» [28/05/42]). Δεν θα μπορούσε να ειπωθεί καλύτερα.

Αν οι ευρωπαϊκές αρχές ήθελαν να βοηθήσουν την Ισπανία, θα έπρεπε να δανείσουν τα χρήματα με πολύ χαμηλό επιτόκιο σε ισπανικούς κρατικούς πιστωτικούς οργανισμούς (όπως η ICO, Επίσημο Πιστωτικό Ινστιτούτο), επιλύοντας το τεράστιο πρόβλημα έλλειψης πίστωσης στην Ισπανία. Αυτή η εναλλακτική λύση, φυσικά, δεν συζητήθηκε ποτέ.

Πού έγκειται το υποτιθέμενο πρόβλημα με το ευρώ;

Το γεγονός ότι η Ισπανία έχει ένα τεράστιο πρόβλημα ρευστότητας δεν σημαίνει ότι το ευρώ έχει πρόβλημα. Πολλές περιφερειακές κυβερνήσεις δεν μπορούν να πληρώσουν τους δημόσιους υπαλλήλους τους λόγω έλλειψης χρημάτων. Είναι

γεγονός ότι οι τεράστιες διαφορές στη ρευστότητα εντός της ευρωζώνης είναι προς όφελος των γερμανικών τραπεζών. Σήμερα, υπάρχει ροή κεφαλαίου από την Ισπανία στη Γερμανία, ενισχύοντας τις γερμανικές τράπεζες και κάνοντας τα γερμανικά κρατικά ομόλογα πολύ ασφαλή. Το γεγονός ότι υπάρχει μια τεράστια κρίση με τεράστια ποσοστά ανεργίας στις χώρες της περιφέρειας δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι το ευρώ είναι σε κρίση. Θα ήταν σε κρίση μόνο αν αυτές οι περιφερειακές χώρες, όπως η Ισπανία, έβγαιναν από το ευρώ. Αυτό θα σήμαινε την κατάρρευση των γερμανικών τραπεζών και του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αλλά αυτό δεν πρόκειται να συμβεί. Τα μέτρα που λαμβάνονται στην Ισπανία και σε άλλες περιφερειακές χώρες, με την υποστήριξη της τρόικας, από τις ισπανικές και άλλες κυβερνήσεις είναι αυτά που οι συντηρητικές δυνάμεις ονειρεύονταν πάντα: μείωση μισθών, κατάργηση κοινωνικής πρόνοιας, διάλυση κοινωνικού κράτους κ.ο.κ. Ισχυρίζονται ότι το κάνουν λόγω των οδηγιών από τις Βρυξέλλες, τη Φρανκφούρτη, ή το Βερολίνο. Μεταθέτουν τις ευθύνες στους ξένους παράγοντες, οι οποίοι υποτίθεται ότι τους αναγκάζουν να το κάνουν. Πρόκειται για αποποίηση των ευθυνών και ανάθεσή τους στον εξωτερικό παράγοντα. Το κυρίαρχο σλόγκαν είναι: «Δεν υπάρχει άλλη λύση!».

Όταν ο κ. Μάριο Ντράγκι, πρόεδρος της ΕΚΤ, καλεί τον κ. Μαριάνο Ραχόι, ισπανό πρόεδρο της πιο συντηρητικής κυβέρνησης στην Ε.Ε., που πλησιάζει στο Κόμμα του Τσαγιού των ΗΠΑ, του λέει ότι, προκειμένου να τον βοηθήσει, θα πρέπει να κάνει μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας (δηλαδή να διευκολύνει τους εργοδότες να απολύουν εργάτες). Είναι αρκετά ανοιχτός σε αυτό. Σε μια πρόσφατη συνέντευξη Τύπου (9 Αυγούστου 2012), ο κ. Ντράγκι ήταν αρκετά σαφής. Η ΕΚΤ δεν θα αγοράζει ισπανικά ομόλογα δημοσίου, εκτός εάν η ισπανική κυβέρνηση πάρει σκληρά, αντιλαϊκά μέτρα, όπως η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, η μείωση των συνταξιοδοτικών παροχών και η ιδιωτικοποίηση του κράτους πρόνοιας. Η κυβέρνηση Ραχόι ευχαρίστως θα ακολουθήσει αυτές τις οδηγίες. Έχει ήδη προβεί σε πολλές περικοπές και σχεδιάζει περικοπές 120 δις ευρώ μέσα στα επόμενα δύο χρόνια.

Το ευρώ και το σύστημα της διακυβέρνησης λειτουργούν όμορφα γι’ αυτούς που κυριαρχούν εντός της Ευρωζώνης σήμερα. Η ΕΚΤ δίνει εντολή στις κυβερνήσεις της νομισματικής ζώνης να διαλύσουν την κοινωνική Ευρώπη και αυτές το κάνουν. Είναι αυτό που ο καλός φίλος μου Jeff Faux, ένας από τους ιδρυτές του Ινστιτούτου Οικονομικής Πολιτικής στην Ουάσιγκτον, συνήθιζε να λέει «διεθνείς ταξικές συμμαχίες», αναφερόμενος στη συμμαχία μεταξύ των κυρίαρχων τάξεων σε όλο τον κόσμο. Αυτή η συμμαχία λειτουργεί σαφώς μέσα στην ευρωζώνη σήμερα. Λόγω αυτού του γεγονότος, το ευρώ θα συνεχίσει να υπάρχει για πολύ, πολύ καιρό.

https://www.zcommunications.org/the-euro-is-not-in-trouble-the-people-are-by-vincent-navarro

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 8

Τι είναι επανάσταση: για έναν επαναπροσδιορισμό του όρου

Νώντας Σκυφτούλης

Χωρίς παρεξήγηση, η Ελλάδα είναι η χώρα με τους περισσότερους κατά κεφαλήν «επαναστάτες» στον κόσμο, τουλάχιστον τα τελευταία 38 χρόνια. Αυτός είναι και ο λόγος που η φιλολογία στη χώρα γύρω από τον όρο «επανάσταση» είναι τέτοιας έκτασης που, δεν υπάρχει… Παραφρασμένο μεν αλλά εύστοχο το ακόλουθο διαδεδομένο αίνιγμα: Υπάρχουν δύο πόρτες. Μέσα από τη μία μιλάνε για επανάσταση, μέσα από την άλλη γίνεται επανάσταση. Ο έλληνας «επαναστάτης» θα ανοίξει την πρώτη πόρτα. Αυτά ισχύουν για τον μικρόκοσμο των «επαναστατών» και λιγότερο για το σύνολο της κοινωνίας. Συνέπεια αυτής της συλλογιστικής είναι και οι επικλήσεις των διαφόρων υποκειμένων που θα συνοδεύσουν

την «επανάσταση» είτε ως τράκτορες είτε καθοδηγούμενοι τυπικώς ή ατύπως από τους φορείς της «επανάστασης». «Η εργατική τάξη θα ηγηθεί της επανάστασης», «…και θα κάνει την κοινωνική ανατροπή», ενώ μια πρόσφατη αφίσα διαπίστωνε με σιγουριά ότι γνώριζε ποιος θα συντρίψει τον φασισμό: «οι εργάτες», έγραφε με κεφαλαία, λες και γινόταν προς εξευμενισμό. Παραδείγματα για να κάνουμε πιο θεαματική τη φαιδρότητα.

Με αυτόν τον τρόπο απαλλάσσονται οι «επαναστάτες» από το επώδυνο κόστος να μπουν στο ρυθμό της πραγματικής επαναστατικής διαδικασίας και με αυτόν τον τρόπο επίσης μεγαλώνουν συνειδητά την απόσταση ανάμεσα στον εαυτό τους και στην επανάσταση, υπαρξιακά και πολιτικά. Αυτή λοιπόν η φενάκη, η ψευδής συνείδηση, δεν μας αφορά και κάνουμε αυτές τις επισημάνσεις επειδή δεν σκοπεύουμε να παρατήσουμε την επανάσταση στην υποκρισία, αλλά να την αποκαταστήσουμε, και αποκατάσταση σημαίνει την πρακτική και κοινωνική της επιβεβαίωση. Από την ιστορική και τωρινή διαδικασία το μέγα συμπέρασμα είναι ότι στις εξεγέρσεις και στις επαναστάσεις απουσιάζουν εκκωφαντικά οι «επαναστάτες». Μην πάτε μακριά, ο Δεκέμβρης και το Σύνταγμα είναι χαρακτηριστικές περιπτώσεις. Τέλος πάντων μπορεί να πρόκειται και για αγοραφοβία.

Ζούμε, λοιπόν, στην εποχή νέων επαναστάσεων και ο επαναπροσδιορισμός των συνακόλουθων εννοιών καθίσταται αναγκαίος. *Επανάσταση σημαίνει την απόσπαση από τον εχθρό μέρους ή όλου του χώρου και του χρόνου. Η εδαφικοποίηση του νέου χώρου και η επικράτηση των καινούργιων αξιών και σημασιών όσον αφορά τη νέα χρονικότητα της ζωής*. Αν αυτά δεν συμβούν, θα πρόκειται για μισή επανάσταση σαν αυτές που έγιναν στο παρελθόν. Και όποιος κάνει μισές επαναστάσεις σκάβει το λάκκο του, αν και αυτό το είπε κάποιος που έκανε ολόκληρη επανάσταση, αλλά φρόντισε να εδαφικοποιήσει το σχέδιό του, 200 χρόνια πριν, σε εχθρικό έδαφος. Για τον Σαιν Ζυστ πρόκειται.

Στην σημερινή ρευστότητα ήδη έχει ξεκινήσει η πολιτική της επανάστασης. Βασικός μάρτυρας είναι το ίδιο το περιεχόμενο της σημερινής πολιτικής στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, που είχε

προ πολλού κάνει την εμφάνισή της και φαινόταν σε μας παράξενη και απολιτική. Ο λόγος ήταν η αμεσότητα με την οποία εκφράζεται η πολιτική όχι μόνο στις προτάσεις αλλά και στη διάθεση εφαρμογής των προτάσεων εδώ και τώρα. Όσοι είχαμε θητεύσει στην ιδεολογία των μεταβατικών προγραμμάτων ή προσταγμάτων θεωρούσαμε αποσπασματικές τις όποιες προτάσεις για άμεση εφαρμογή μιας νέας αντικαπιταλιστικής προοπτικής σε πολλά επίπεδα. Η απάθεια λοιπόν της αναμονής τελείωσε. Ήρθε η ώρα της εφαρμογής των προτάσεων. Της κατάργησης της μισθωτής εργασίας, της αλλαγής του τρόπου παραγωγής και διανομής, της αλλαγής των σχέσεων παραγωγής, για να ξεκινήσουμε από τα εύκολα. Στο πνεύμα του συνεργατισμού, οι μικροί, μικτοί, ευέλικτοι συνεταιρισμοί αγροτικής παραγωγής αλλά και στο επίπεδο κατασκευών αντίστοιχοι συνεταιρισμοί είναι μια άμεση εφικτότητα. Η επέκταση σε επίπεδο βιομηχανικής παραγωγής των συνεταιρισμών (κολλεκτίβων) θα ενισχύσει και θα διευρύνει την νέα οριζόντια οικονομία της ισότητας. Τα δίκτυα διανομής που ήδη έχουν κάνει την εμφάνισή τους μπορούν να αναιρέσουν τη μεσολάβηση των μεσαζόντων. Η Ενέργεια, τα Κοινά αγαθά, αποτελούν ευρύτατο πεδίο μιας νέας διαχείρισης και οργάνωσης στην κατεύθυνση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα της χρήσης τους αλλά και της ιδιοκτησίας, με την ανάληψη της διαχείρισης από συνεργατικούς κοινωνικούς συνεταιρισμούς .Όλο αυτό το έδαφος των αυτοθεσμίσεων είναι που θα υπερασπιστούμε με κάθε τρόπο και τότε θα έρθει η στιγμή που θα πούμε μεγαλοφώνως ότι δεν μπορούμε να επιστρέψουμε από την υλική πραγματικότητα που έχουμε δημιουργήσει.

Αν έρθει τότε η φωτιά καλοδεχούμενη, εμείς στην εμπειρία του κλειστού δεν ξαναμπαίνουμε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 8